PABERKI PO SVETU

REŠENA UGANKA

Antifašistična javnost v Italiji se je zgražala nad televizijskimi oddajami o nedavni italijanski zgodovini. Gledalci televizijskih emisij so se čudili, da se prikazuje fašistična verzija historičnih dogodkov preko ustanove, ki je državna. Končno je ta reč je pojasnjena: umetniški direktor televizije je mogočnik iz časov italijanskega fašizma Sergio Pugliese, ki je zahteval, da sodi ta emisija v njegovo pristojnost. Direktno pa se je s temi televizijskimi oddajami pečal Silvio Negri, znan kot klerofašistični novinar iz Mussolinijevih časov.

Sedaj se ljudje spet čudijo: kako je mogoče, da takšni ljudje zavzemajo tako odgovorne družbene položaje?

MONTGOMERY IN SINATRA

Spomini, ki jih je napisal feldmaršal Montgomery, so izzvali v svetu škandal, ker je ta Britanec z nenavadno odkritosrčnojstvo govoril o svojih spominih o kolegih-zaveznikih, posebno o Eisenhowerju. No, poznani igralec in pevec Frank Sinatra se je toliko navdušil nad spomini Montgomeryja, da je številnim prijateljem poklonil po en izvod te knjige. To je bilo Montgomeryju tako všeč, ko je za stvar zvedel, da se je odločil kupiti neko ploščo s Sinatrijevimi pesmimi. A takrat je vse pokvaril z vprašanjem: »A kaj ta Sinatra sploh poje?«

Hudomušneži pravijo, da je bil Montogemry v svoji odkritosrčnosti tudi tokrat — dosleden . . .

ANKETA NA POLJSKEM

»Politika«, partijski list za ideološka in politična vprašanja na Poljskem, je organizirala anketo o najbolj čitani inozemski knjigi. Anketne lističe so razdelili med člane Združenja književnikov in 500 drugih intelektualcev. Na anketo pa je odgovorilo samo 43 književnikov in — 19 ostalih intelektualcev! Prvo mesto zavzema Hemingwayev roman »Komu zvoni«, drugo Faulknerjev roman »Divje palme«, tretje Wilderjeve »Marsove ideje«, četrto pa »Dr. Živago«, ki ga je spisal Pasternak.

»Politika« se ne čudi toliko nad tem, da je tudi Pasternak na Poljskem tako priljubljen, pač pa — da jih je tako malo odgovorilo na anketo. Treba je priznati: v teh deželah morda vlada — mrak . . .

PONUJA SE — KOŽA

V uradnem listu francoske vlade je objavljena ustanovitev novega združenja. Le-ta se imenuje: »Združenje dajalcev ljudske kože«.

DOBRI STARI ČASI

Da vlada po celem svetu bojazen zaradi ogrožanja miru, je znano, zato nam besede kanclerja Adenauerja, ki jih je ta mož spregovoril pred nedavnim, ne povedo nič novega. Zanimivo pa je v tej njegovi poslanici (bilo je o božiču), ker joka po »starih dobrih časih«, ki so — kakor pravi — minili že leta 1914. Vendar obstaja zato zdravilo, pravi zahodnonemški kancler: »Če bomo slavili boga, potem se bo obljuba o miru na zemlji izpolnila.«

»Hudobneži« pa so nato pristavili, da je Adenauer tisti mož, ki je najbolj priganjal k oborožitvi Zahodne Nemčije in da je on kriv, da na svetu ni miru — za katerim sedaj pretaka solze . . .

IZDAJA ČP »GORENJSKI TISK« / UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR / DIREKTOR IN ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / TELEFON UREDNIŠTVA ŠT. 397 — UPRAVE ŠT. 475 — TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 607-70-1-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA NAROČNINA 50 DINARJEV

Vreme

V prvi polovici tedna še nadalje nespremenljivo vreme. Kasneje je pričakovati ohladitev z možnostjo snežnih padavin.

LJUDJE IN DOGODKI

TREZEN GLAS

Te dni je napredni avstrijski mesečni časopis »Das Tagebuch« objavil članek, ki spričo svoje objektivnosti preseneča in zasluži vso pozornost. Profesor celovškega učiteljišča Helmuth Scharf v njem ugotavlja, da ukinitev dvojezičnega šolstva na Koroškem »resno ogroža pravice slovenske manjšine, ki jih jamči državna pogodba iz leta 1955, in zato spodkupuje mir v pokrajini«.

Ukinitev sistema dvojezičnega šolanja in neuresničene pravice slovenskega življa na Koroškem so že dlje časa predmet resne zaskrbljenosti ne samo koroških Slovencev marveč tudi vse slovenske in jugoslovanske javnosti. Ukrepanje proti koristim manjšine in proti sprejetim obveznostim v državni pogodbi močno spominja na vse preveč dobro znane metode ponemčevanja in narodnostnega pritiska na slovenski živelj z druge strani naše severne meje. Jugoslovanska javnost in vlada sta zato vedno izražala upanje, da bodo tudi v Avstriji spravideli, da to ne more biti pot za reševanje manjšinjskega problema in za ohranitev dobrih sosedskih in prijateljskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo.

Zato smo pri nas tem raje prisluhnili takšnemu razsodnemu glasu, kot ga je te dni objavil »Das Tagebuch«. Časopis predvsem poudarja potrebo, da bi pravično rešili šolski problem tako v korist same slovenske manjšine kakor tudi avstrijskega naroda. Pisec govori o takem položaju Slovencev po prvi svetovni vojni, opozarja na preganjanje in nasilno izseljevanje za vladavine Hitlerja in svari pred nevarnimi posledicami ponovne povojne dejavnosti šovinističnih in nacističnih krogov. »Slovenska manjšina — pravi profesor Scharf — je podvržena nenehnemu ponemčevanju, ki ga delno — kot v času nacizma — načrtno in namenoma uresničujejo z nasilnimi sredstvi, po drugi strani pa je to neogibna posledica položaja te manjšine . . . »Vindiš«, kot ga v naši pokrajini imenujejo, ni docela vredno bitje, pogostoma ga prezirljivo zbadajo in zbijajo šale na njegov rovaš.«

»Napake in zločini, ki so jih storili nad Slovenci med vladanjem nacistov — poudarja Helmuth Scharf — terjajo razumevanje vseh odgovornih osebnosti v državnih in vladnih ustanovah in uresničevanje znosnega narodnostno-političnega vzdušja v pokrajini. Ni manjšina ta, ki določa nemško govorečemu prebivalstvu, naj se uči drugega jezika, marveč so to razmere, nujnost skupnega življenja.«

Potem, ko je pisec opozoril, da je slovenska manjšina spričo doživetih krivic nujno prizadeta in občutljiva, pravi dalje, da skupno življenje terja razumevanje položaja slabšega in dajanje pomoči s strani močnejšega. Zato profesor Scharf svari pred ponovnim dvigovanjem glave nemškega nacionalnega šovinizma na Koroškem. »Kulturen narod — a to bi mi radi bili — ne sme vedno znova samo naduto poudarjati svojih pravic, pač pa mora v duhu globoke resničnosti in preobrazbe tudi prostovoljno, če to zahtevajo odnosi, popustiti pred potrebami manjšine.« Tako pravi celovški profesor in na koncu zaključuje:

»Ukinitev slovenskega pouka na Koroškem niso terjali vzgojni razlogi pač pa duh narodnostne nestrpnosti in nadutosti; pred njim so se uklonili koroški politiki, med katerimi so tudi bivše žrtve in nasprotniki nacional-socializma.«

Navedli smo pisanje tega uglednega vzgojitelja iz Celovca ne toliko zaradi tega, ker bi bili njegovi argumenti nekaj novega, pač pa ker je to po več letih prvi trezni glas iz stolpcev avstrijskega tiska. Če bi bilo takšnih glasov še več, ali če bi celo prevladali med vladajočimi krogi v sosedni Avstriji, potem položaj slovenske manjšine na Koroškem ne bi bil nikoli problem, niti se ne bi sprožilo vprašanje dobrih sosedskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo.

Martin Tomažič

v nedeljo smo zabeležili

NOVA ŠOLA V ŠENČURJU

Šenčur, 1. marca.

Včeraj zvečer je bil v Prosvetnem domu zbor volivcev, ki se ga je na željo volivcev udeležil tudi predsednik ObLO Kranj Franc Puhar; le-ta je obširno razložil predlog družbenega načrta in proračuna. Volivci, ki so se tokrat zbrali v doslej največjem številu, so predsednika večkrat z navdušenim aplavzom prekinjali, zlasti še, ko je bilo govora, da bo 1960. leta v Šenčurju pričetek gradnje nove osemletne šole. Vsekakor je šola za Šenčurjane sedaj problem številka 1. Razen tega pa so volivci predlagali tudi izboljšanje nekaterih komunalnih naprav ter govorili o potrebi novega prosvetnega doma. Za vsa ta dela so volivci obljubili tudi vso pomoč s prostovoljnim delom in samoprispevki.

-an

OGLEDALI SO SI IZOBRAŽEVALNI CENTER V ISKRI

Kranj, 1. marca.

V petek so si na pobudo personalne sekcije pri Klubu gospodarstvenikov v Kranju, personalni uslužbenci podjetij iz Tržiča, Jesenic in Kranja ogledali izobraževalni center v tovarni Iskra v Kranju. Predvsem so se zanimali za delo samega centra in za politiko zaposlovanja v tovarni Iskra. Gostje so se pohvalno izrazili o delu centra in ob koncu menili, da bi bili potrebni taki centri tudi v vseh večjih podjetjih na Gorenjskem.

M. Ž.

NOV LUTKOVNI ODER V NAKLEM

Naklo, 1. marca.

Danes dopoldan je bila v Domu kulture v Naklem slovesna otvoritev novega lutkovnega odra, ki ga je uredila najmlajša sekcija DPD »Dobrava« Naklo — društvena lutkovna sekcija. Prvo predstavo je na novem odru uprizorila lutkovna skupina učiteljišča iz Ljubljane in sicer »Težave petršilčkove mame«. Zanimivo je omeniti, da se je prve predstave udeležilo nad 200 predšolske in šolske mladine. Zaradi prizadevanja članov te sekcije se obeta nakelški mladini še precej koristnega kulturnega razvedrila.

-an

NOVO DRUŠTVO V KRANJU

Kranj, 1. marca.

Danes dopoldne je bil v prostorih restavracijn Jelen ustanovni občni zbor kluba za vzrejo športnih in službenih psov. Novoustanovljeno društvo ima namen usposobiti nekaj psov za Gorsko reševalno službo ter usposobiti nekaj psov-vodičev za slepe. Poleg tega pa bodo pripravili več razstav in tekmovanj.

-an

NESREČE

ŽIČNICA VITRANC ZABELEŽILA PRVO NESREČO

V četrtek, 19. februarja sta 20-letni Dušan Gregorij in njegov oče iz Podkorena pod žičnico Vitranc napravljala drva. Žičnica je obratovala. Ker je fant hotel doseči više ležeči prostor, se je obesil na sedež in se popeljal navkreber kakih 30 metrov. Ker pa je bil prostor, kamor je nameraval odskočiti, poledenel, je sklenil, da se popelje do prve postaje. Naključje pa je hotelo, da so prav v tem trenutku žičnico ustavili. Fant je nekaj časa visel v zraku, ko pa so mu popustile moči, je padel 10 m globoko. Pri padcu si je zlomil obe roki, levo nogo v gležnju in dobil hud pretres možganov.

GOZDNI POŽAR V ZGORNJESAVSKI DOLINI

Čistilci železniške proge, ki so v petek, 27. februarja delali na progi med Kranjsko goro in Ratečami, so kurili ogenj. Zaradi suhe podrasti je ogenj zajel gozd. Požar se je zelo naglo širil in čeprav so pri gašenju sodelovale okoliške gasilske enote in pripadniki JLA, je požar zajel 20 ha gozda. Požar je bil v glavnem pogašen ob 16. uri popoldne. Škode trenutno še ni moč ugotoviti, kaže pa, da bo precejšnja, kajti precej drevja se bo posušilo.

Z AVTOMOBILOM V DROG ELEKTRIČNE NAPELJAVE

V četrtek, 26. februarja ob 11.55 uri se je primerila na cesti I. reda v vasi Posavc prometna nesreča. Poltovorni avto S-3448, last veletrgovine NA-MA iz Ljubljane, je peljal iz Kranja proti Radovljici. V vasi Posavc pa je avtomobil nenadoma zavil na levo in treščil v električni drog, ki se je spričo močnega udarca prelomil. Vozilo se je ustavilo šele na vrtu sosednje hiše. Voznik je izjavil, da je prišlo do okvare krmila, s katerim ni mogel uravnati smeri vožnje. Škoda na vozilu znaša okrog 100 tisoč dinarjev.

VŽIGALICE V OTROŠKIH ROKAH SO NEVARNE

V petek popoldne je začelo goreti grmovje in listje v gozdu Vrtalci nad sadno drevesnico na Zapricah pri Kamniku. Ogenj so, kakor kaže zanetili otroci. Kamniški gasilci, ki so bili takoj na mestu, so ogenj kmalu udušili.

naša kronika

SPREJEMANJE V ČLANSTVO ZK

V zvezi s pripravami za letošnje praznovanje 40-letnice ZKJ so pričeli na Bledu s sistematičnim zapisovanjem pomembnejših dogodkov iz predvojnega naprednega delavskega in prosvetnega življenja. — Člani posebne komisije, ki se ukvarja s tem delom, so že obiskali nekatere znane politične delavce iz predvojne dobe v Slamnikih, v Zasipu, v Ribnem in Gorjah. Odbor, ki skrbi za pripravo programa praznovanja, pa se je na zadnji seji zedinil, da bo glavna proslava na Bledu, in sicer 20. aprila z nastopom Invalidskega pevskega zbora iz Ljubljane; za ta dan je predvideno tudi veliko politično zborovanje. V času pred 20. aprilom pa bodo izvedli po vseh osnovnih organizacijah slovesno sprejemanje v članstvo ZK.

V nekaterih krajih so tudi že posamezne organizacije in društva pripravila sporede praznovanja, drugod pa so priprave še v teku. Kulturno-prosvetno društvo v Ribnem pripravlja za štiridesetletnico KPJ Frelihovo dramo »Vrnil se je«.

-jk

PROBLEMI TURIZMA V OSPREDJU

V petek dopoldne je bilo na Jesenicah širše posvetovanje političnega aktiva in gospodarstvenikov jeseniške občine, ki se ga je udeležil tudi član predsedstva GO SZDL Slovenije Ivo Svetina.

Najprej je predsednik Občinskega odbora SZDL Ivo Saksida obrazložil nekatera politična in gospodarska vprašanja, ki tarejo jeseniško občino. V živahni razpravi je sodelovalo 11 udeležencev posvetovanja. Zlasti veliko so govorili o problemih gostinstva in turizma, o vprašanjih delovne sterilnosti v podjetjih, družbenem in delavskem samoupravljanju ter drugih vprašanjih.

Na podlagi tega posvetovanja bo Občinski odbor SZDL pripravil ustrezne zaključke, ki naj bi v prihodnje služili kot smernice za delo gospodarskih in političnih organizacij.

-k

S PRVO ETAPO DO ZVIRČ

Letos bodo ustanovili Vodovodno skupnost, ki bo vodila gradnje in potem tudi skrbela za nov vodovod Kovor—Naklo.

Gradnja tega vodovoda je dokaj obsežna. Letos nameravajo začeti graditi prvo etapo, ki naj bi prišla do Kovorja. Če pa bodo sredstva zadostna, pa že do Zvirč in Loke. Stroški za to etapo letos bodo znašali 38 milijonov dinarjev. Gradnjo vodovoda je ObLO Tržič že vključil v svoj letošnji družbeni načrt.

-l. c.

KAKO JE Z DELOM DPM V RADOVLJIŠKI OBČINI

V četrtek, 26. februarja je bila v Radovljici letna skupščina občinskega odbora Društva prijateljev mladine. Na skupščini so predvsem ugotovili, da je članov tega društva premalo, saj jih je komaj nekaj nad tri sto. Zato bo potrebno vključiti v organizacijo predvsem starše. Pokazalo se je tudi, da bo vnaprej potrebna večja povezava z ostalimi organizacijami, posebno s tistimi, ki imajo tesnejše stike z mladino. Prav tako se je pokazalo, da se je delo krajevnih in mestnih odborov društva omejevalo predvsem na organizacijo tekmovanj in pa prireditev ob praznikih. Premalo pa je bilo vsakdanjega dela z mladino.

Ko je bilo govora o letovanju mladine, se je pokazalo, da bo letos potrebno organizirati še več letovanj, čeprav je že lani bilo na počitnicah preko 250 otrok.

Da bi se pionirji podrobneje seznanili z borbo partizanov in pa v počastitev 40-letnice KPJ bosta ZB in Združenje rezervnih oficirjev priredila dva pohoda pionirjev po partizanskih poteh.

N. R.

TATVINA V TOVARNI »ALMIRA« RADOVLJICA

Pred kratkim so v tovarni »Almira« v Radovljici ugotovili tatvino volnene preje v znesku 40.000 dinarjev. Ugotovljeno je bilo, da si je preje prisvojil tovarniški čuvaj J. L. iz Lesc. Pri preiskavi na njegovem domu so našli 20 kg preje.

obrazi in pojavi

FRONK

Vsi, ki so ga pobliže poznali, se z njim srečavali v menzi ali na dvorišču velikega skladišča, so ga imenovali Fronk. Nihče ni pomislil, da to ni bilo njegovo pravo ime, nihče morda niti ni vedel, da mu je ta nadimek ostal še iz šole. Med dijaki so se učili jezike in se po cesti spakovali. Nekega opoldne so ob cesti razporedili šolske torbice in postavili skakalnico. On je stalno ponavljal neke nosne samoglasnike iz francoščine.

»Fronk!«

Tako ga je takrat poklical nagajivi Drejček. To se ga je oprijelo in že čez mesec ga je samo še učitelj v šoli klical s starim imenom Vinko. Kmalu se je novo ime zaneslo celo domov, po vsej vasi in šlo za njim celo po svetu.

Končno pa to danes ni prav nič važno. Tudi če bi ga še zmeraj imenovali Vinko, bi bil verjetno prav tak: živahen, zgovoren, nasmejan in razpoložen in družaben. Kadar se je ogrel — do jutra!

Važneje je to, da je postal Fronk zelo priljubljen med delavci. K njemu se radi zatekajo vajenci ob vsaki zadregi, njega kličejo v pisarno, kadar hočejo podatke, njega vprašajo za mišljenje drugih . . .

Zato je razumljivo, da so ga zadnja leta tudi izvolili v razne organizacije. Najprej je bil izvoljen v odbor sindikalne organizacije. Leto za tem je bil izvoljen že v delavski svet, potem v komisijo za normiranje, v . . . Predolga bi bila vrsta. Važno je, da se je v zadnjem letu znašel že na občinskih sestankih SZDL, na aktivih in na sejah ObLO.

Fronk se ni pritoževal čez sestanke in funkcije. Loteval se je stvari z vnemo.

»Samo časa nimam nič več,« je včasih potarnal. Ni utegnil prebrati časopisov kot nekoč. Na zadnjem sestanku upravnega odbora pa se je nekaterim članom hudo zameril.

»Brez novih delavcev je nemogoče!«

»Če upoštevamo samo podaljšan odmor za malice, štiriurne zaposlitve in drugo, imamo pravico, da . . .«

Tako je nekdo od uprave podjetja povedal članom upravnega odbora.

Nekaj časa je bilo vse tiho. Le pogledi so se začeli usmerjati na Fronkovo beležko, potem drseli po njegovem rokavu žametnega suknjiča navzgor in se zaustavili na njegovem obrazu.

Slutil je on to. Zato je počasi in preudarno začel:

»Vem, kaj mislite. Mi smo v občinskem odboru glasovali, da se ne jemlje novih delavcev. Ampak, to je bilo mišljeno načelno, nasploh, je bilo sklenjeno na osnovi podatkov celotnega problema v občini. Konkretno pa je naše podjetje nekaj drugega. Tu bo, seveda, treba izjeme . . .«

Ostali so se spogledovali, kimali in se končno pač striniali, da Fronk ni prav nič kriv tega sklepa in da je pač njihovo podjetje izjema. A za te izjeme je imel računovodja kupe podatkov, neizpodbitnih dokumentov in prepričljivih dokazov. Kar naj pride inšpekcija! »Pravzaprav sami jo bomo poklicali,« so se odločili in se končno razšli s seje trdno prepričani, da so opravili veliko delo v korist delavcem, podjetju in . . . Vseh.

Prav v tak neroden položaj je Fronka spravila tudi nesrečna parola standarda in zbiranja sredstev. Preden je med odborniki ObLO dvignil roko in potrdil postavljeni predlog, je slišal vrsto govornikov. V širšem, občinskem okviru so ceste, menze, stanovanja, mesnica, vodovod in drugi nujno, nujno potrebni objekti. Zato podjetja morajo prispevati za to. Proti temu bi bil samo zakrknjen egoist, škodoželen človek, nerazgledan gospodarstvenik.

Tako je vso stvar Fronk razumel, jo tolmačil in končno tudi potrdil.

V podjetju pa . . . Spet kup besed. Na seji delavskega sveta je tolmačil to reč.

»Ne smete to razumeti tako šablonsko, dobesedno. To je mišljeno za občino v celoti, za okraj. Naše podjetje ima, seveda drugačne, specifične težave in mi ne moremo tako.«

Računovodstvo je znova zbralo podatke in dokumentacije. Cele kupe! Gre za velike, neizpodbitne ekonomske interese družbe, za uresničenje proizvodnje, za planske naloge.

— — —

Tako je Fronk še danes razdvojen med Vinkom in Fronkom. Pravzaprav med interesi širše in ožje skupnosti. Naj bo karkoli. Delavci, ki so letos pričakovali vodovod, bodo razočarani. Razočarani bodo oni, ki so upali nas tanovanje, razočarani oni, ki so upali, da jim bodo popravili cesto. Človek dveh imen je razočaral sam kolektiv z dvemi, različnimi obrazi.

K. M.

AKTUALNO VPRAŠANJE

10 odstotkov

O 10 % dopolnilnem proračunskem prispevku veliko razpravljajo predvsem na občinskih zborih proizvajalcev in v podjetjih. Razpravljajo zato, ker se je po mnenju mnogih ta prispevek izrodil iz dveh razlogov: prvič zato, ker je, če se uporablja v smislu zakonitih predpisov, v nasprotju z novo plačno politiko, drugič pa zato, ker se pravzaprav že od vsega začetka ne predpisuje v smislu teh zakonitih predpisov, marveč pavšalno.

V obeh primerih je učinek negativen. Prvič zato, ker je danes jasno postavljeno načelo o nagrajevanju po delovnem uspehu celotnega kolektiva in posameznika. Vsakršno zmanjševanje morebitnih visokih, a upravičenih zaslužkov, lahko slabo vpliva na nadaljnji dvig delovne storilnosti. V drugem primeru pa dopolnilni proračunski prispevek postane navaden davčni instrument za zbiranje sredstev za občinski proračun. S tem v zvezi se upravičeno zastavlja prigovor, zakaj potem ta obdavčitev ne bi veljala za vse — za zaposlene v podjetjih in v ustanovah.

Ker gre tu za precejšnje vsote — v kranjskem primeru za približno 48 milijonov dinarjev — izhod ni tako preprost. Če prispevek ne bo izglasovan, bodo občinski proračuni občutno okrnjeni. Če pa bo izglasovan, bodo v mnogih podjetjih nastale težave.

Predlog, ki bi ga nemara kazalo upoštevati je, naj bi podjetja vsote, ki so jih že tako namenila občini za pokritje potreb družbenega standarda, zvišala za znesek dopolnilnega proračunskega prispevka, le-ta pa naj bi se ne predpisoval.

Vsekakor je pred sprejetjem občinskih družbenih planov razprava o tem vprašanjm močno aktualna. -ik

AKTUALNO VPRAŠANJE

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XII., ŠT. 17 — CENA DIN 10.— KRANJ, 2. MARCA 1959

OKNO V POMLAD Foto: F. Perdan

S seje predsedstva Okrajnega odbora SZDL

Tudi manjša podjetja naj prispevajo

svoj delež za objekte družbenega standarda - Ustvariti boljše pogoje za delo osnovnih organizacij SZDL

V četrtek, 26. februarja popoldne je bila v Kranju redna seja predsedstva Okrajnega odbora SZDL. Na seji so razpravljali o analizi občnih zborov osnovnih organizacij SZDL in o poteku akcije za družbeni standard v okraju.

Ker so se v preteklem letu vse važnejše politične naloge reševale preko sindikalnih organizacij in organizacij Zveze komunistov, je aktivnost osnovnih organizacij nekoliko popustila. Zato bo treba v prihodnje organizacije SZDL politično bolj razgibati. Hkrati pa jim bo seveda treba ostvariti tudi materialne pogoje za delo. Treba jim bo zagotoviti predvsem ustrezne prostore in pa materialna sredstva. V nekaterih občinah še vedno mislijo, da lahko prihranijo pri izdatkih za organizacije SZDL. V resnici pa je ravno obratno. Problemi, ki nastajajo na terenu zaradi slabega dela organizacij, se marsikdaj maščujejo pri sprovajanju posameznih gospodarskih ukrepov. Zato bo treba v prihodnje skrbeti predvsem, da osnovne organizacije dobe ustrezne prostore za sestanke in ustrezne pisarniške prostore. Na terenu Podmežaklja na Jesenicah je preko tisoč članov SZDL, sestajajo pa se v bivši gostilni, kjer je prostora za največ 50 ljudi. Zato ni čudno, če je udeležba vedno slaba.

Akcija »dveh tretjin«, ki so jo začeli sindikati, je v okraju doslej pokazala precej pozitivnih rezultatov. Predvsem je zainteresirala mnogo širši krog proizvajalcev, da se sedaj bolj zanimajo, kako in zakaj se trošijo sredstva, ki jih ustvarjajo.

So pa seveda tudi težave. Predvsem v tem, da se vsi v načelu s to akcijo strinjajo, v izvajanju pa so precej različnih pogledov. Vsak kolektiv z različnimi interesi gleda na vprašanje standarda, pač po sredstvih, s katerimi razpolaga. Zlasti vodilnim ljudem v podjetjih še vedno ni jasna pri tem vloga komune. Zato je še vedno nekaj primerov, ko se gleda na družbeni standard izključno s stališča podjetja. Denar za razne investicije za družbeni standard v podjetju, ki so sicer potrebne, a vendarle ne tako pereče kot nekatere skupne občinske potrebe, se dobi brez prigovorov, medtem ko se denar za občinske potrebe z najrazličnejšimi izgovori zelo skopo odmerja. Je vprašanje, če je v sedanjem položaju počitniški dom v nekem podjetju važnejša investicija kot, denimo, stanovanja ali pa zdravstveni dom v občini? Vendar se na to v podjetjih še vedno gleda s stališča, da je nekaj »naše«, nekaj pa občinsko. To v veliki meri zato, ker se razprava o prioriteti, ki naj bi jo imeli v okviru občine posamezni objekti družbenega standarda, vodi še vedno v zelo ozkem krogu ljudi. Neposredni proizvajalci so o tem še slabo poučeni. Zato oni praktično še ne odločajo o delitvi sredstev za družbeni standarda, marveč o tem odloča le nekaj ljudi v podjetjih.

Razen tega izkoriščajo nekateri neinformiranost neposrednih proizvajalcev za to, da širijo najrazličnejše izmišljotine. Odborniki zborov proizvajalcev po občinah so prav tako toliko bolj dolžni vsem svojim volivcem temeljito obrazložiti smernice občinske politike v zvezi z gradnjo objektov družbenega standarda.

Vsem ljudem je treba jasno povedati, da se ne da hkrati graditi tovarn in stanovanj, kupovati strojev in opremljati uslužnostne obrtne obrate. Tudi to je jasno, da se vsem potrebam družbenega standarda naenkrat ne da ugoditi. Zato je treba postaviti prioritetni vrstni red. O njem naj odločajo neposredni proizvajalci. Ta vrstni red je treba tudi upoštevati. Ne pa, da se nekateri zgovarjajo, da so pripravljeni prispevati za objekte družbenega standarda, samo za te ne, ki so predvideni.

Za potrebe družbenega standarda so doslej obljubila določena sredstva predvsem večja podjetja. Manjša podjetja se je pustilo nekoliko ob strani. Vendar bi tudi manjša podjetja lahko prispevala skromnejše zneske za ureditev posameznih objektov v občinah. V vsakem primeru bo treba to akcijo razširiti tudi na ta podjetja.

Organizacije SZDL morajo z aktivnim političnim delom skupaj s sindikalnimi podružnicami zagotoviti, da bo akcija za družbeni standard dosegla zaželen uspeh.

-ik

S seje ObLO Kranj

NOVI VZPON za 6,6 odstotkov

po predlogu letošnjega načrta v razvoju kranjske industrije - Malo besed o standardu

Oba zbora Občinskega ljudskega odbora Kranj sta v četrtek, 26. februarja na ločenih sejah razpravljala o letošnjem osnutku družbenega načrta in proračuna te občine.

Razen tega so na Zboru proizvajalcev razpravljali še o stanju v podjetju »Kovinar«.

Pričakovati je bilo, da bodo odborniki zahtevali vsestranska pojasnila okrog letošnjih investicij in družbenem standardu. To še posebno spričo živahnih razprav o teh vprašanjih, ki so zadnje čase v ospredju skoro na vsakem posvetovanju, na vsakem sestanku. Več razprave o tem vprašanju je bilo pričakovati tudi zato, ker je predlog letošnjega družbenega načrta, ki so ga brali odbornikom, domala pustil v ozadju družbeni standard in pri investicijah omenja najprej rekonstrukcije podjetij.

Še največ razprave (čeprav je bila razprava na tej seji slaba) je bilo okrog zaposlovanja in produktivnosti, pa še to le na zboru proizvajalcev. Število zaposlenih v celotnem gospodarstvu je namreč že lani doseglo 99,7 % globala, ki ga predvideva perspektivni načrt. V industriji je ta številka za dober odstotek nižja (98,4 %), medtem ko znaša fizični obseg proizvodnje 84 %, družbeni brutto produkt pa le 79,6 % predvidevanj perspektivnega plana. Lani se je število zaposlenih v kranjski občini povečalo v industriji za 838, v ostalih panogah pa za 535 delavcev. Za omejevanje zaposlovanja nove delovne sile in za njeno usmerjanje v neindustrijske panoge predvideva občinski družbeni načrt iste ukrepe kot okrajni. Na podlagi planirane količinske proizvodnje in nove politike zaposlovanja je v l. 1959 računati na povečanje produktivnosti za 6 %. Primerjava s perspektivnim planom kaže, da bo v letu 1959 doseženo le 86,1 % planiranega povečanja produktivnosti dela.

Na seji zbora proizvajalcev je bilo govora tudi o 10 % dopolnilnem proračunskem prispevku. Konkretnih zaključkov sicer niso sprejeli, vendar se je videlo, da večina odbornikov meni, da bi bile v predlogu potrebne temeljite korekture.

A. T.

S seje ObLO Tržič

Na dnevnem redu: družbeni načrt

Narodni dohodek večji za 4,5% - Družbeni načrt pred volivci - Novi potrošniški sveti

V petek so se odborniki občinskega ljudskega odbora Tržič razšli pozno ponoči. Na ločenih sejah sta občinski zbor in zbor proizvajalcev podrobno razpravljala o osnutku družbenega načrta in proračuna tržiške občine za leto 1959.

Kljub temu, da so o omenjenih osnutkih že obširno razpravljali vsi sveti pri občinskem ljudskem odboru, je bila predhodna razprava o osnutku predloga družbenega načrta in proračuna koristna, saj so imeli odborniki do nekaterih vprašanj večkrat kritične pripombe. Vsekakor pa bi bila razprava lahko še koristnejša, če bi poiskali novo obliko obravnavanja. Morda bi bilo pametneje, da bi se odborniki seznanili z osnutkom predloga družbenega načrta vsaj en ali dva dni pred sejo in da bi nekdo izmed njih temeljito kritično obdelal družbeni načrt, kar bi bila potem tudi osnova za razpravo. Sedanji način obravnavanja s čitanjem načrta od poglavja do poglavja je vsekakor utrujajoč, dolg in verjetno večkrat brez pravega haska.

Osnutek tržiškega družbenega načrta predvideva za letošnje leto spet znatno povečanje družbenega bruto proizvoda in narodnega dohodka. V primerjavi s preteklim letom bo družbeni bruto proizvod večji za 244 milijonov dinarjev, narodni dohodek pa za 233 milijonov dinarjev. Na enega prebivalca tržiške občine se bo torej narodni dohodek povečal za 7403 dinarje in bo znašal za leto 1959 458.198 dinarjev. Skratka, narodni dohodek bo za 4,5 % večji kot lani. To pa bo moč doseči le z nadaljnjim povečanjem obsega proizvodnje in storitev vseh gospodarskih panog.

O osnutku predloga družbenega načrta in proračuna za letos, te dni razpravljajo na zborih volivcev tudi prebivalci komune Tržič. Na petkovi skupni seji obeh zborov so zato odborniki določili datume zborov za posamezne volilne enote.

Razen tega so na skupni seji imenovali nove potrošniške svete in sklepali še o nekaterih manj pomembnih vprašanjih. — V tržiški občini bodo odslej le trije potrošniški sveti, in to le pri upravah podjetij (»Preskrba«, »Ljubelj« in skupno za Mesarsko podjetje ter Pekarijo) in ne več za vsako poslovalnico posebej.

B. F.

Bliža se pomlad, saj imajo branjevke s semeni že polne roke dela

MAJDA ANKELE IN MAJA RUTAR

O uspehu Gorenjcev na državnem smučarskem prvenstvu v alpskih disciplinah berite med športnimi vestmi.

S seje komisije za HTZ podružnice OZSZ Radovljica

OBRATNIH NESREČ še vedno preveč

V sredo, 25. februarja je bila na podružnici Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje Radovljica seja komisije za higiensko tehnično zaščito dela. Razpravljali so o letnem poročilu referata za HTZ za l. 1958 in o nalogah v l.1959.

Iz poročila in razprave je bilo razvidno, da je bilo lani na področju podružnice Radovljica pri delu 657 nesreč, od tega dve smrtni in 68 nesreč na poti z dela in na delo. Nesreče na poti gredo delno na račun laži in nesreč, ki so se pripetile doma. V podjetjih so zaradi nezgod pri delu zgubili 14.000 delovnih dni. Trajanje nezmožnosti za delo zaradi nesreč se je v primerjavi s preteklim letom nekoliko zvišalo predvsem zaradi dveh smrtnih nezgod. Število nesreč pa se je zmanšalo za 2 %. Statistični podatki so pokazali, da je največ nesreč v ponedeljkih, po delovnih urah pa v 5. delovni uri, najmanj pa v 8. delovni uri, iz česar sledi, da 8. ura v izmeni ni najbolj smotrno izkoriščena. Po starosti se je ponesrečilo največ mladih delavcev do 20. leta starosti (109 primerov).

V posameznih podjetjih je bilo po številu zaposlenih v kovinski industriji največ nesreč pri delu v Tovarni verig v Lescah. Pri 681 zaposlenih je bilo 150 nesreč. V tem podjetju so v zadnjem času za zmanjšanje nesreč storili vse potrebno. Postavili so stalnega varnostnega tehnika in izdelali posebni pravilnik o HTZ.

V gradbeništvu je po številu nesreč najbolj problematično v SGP Gorenjc, Radovljica; pri 110 zaposlenih so imeli 35 nesreč. Komisija je zadolžila referenta za HTZ pri podružnici, naj napravi točno analizo nesreč za preteklo leto in zasleduje stanje v letošnjem I. tromesečju. V primeru, da se stanje ne bo izboljšalo, bo komisija povabila predstavnike podjetja na širše skupno posvetovanje. Podoben sklep je napravila komisija tudi za podjetje Elan Begunje, ki so imeli v preteklem letu pri povprečno 407 zaposlenih 52 nesreč; v podjetju so sicer imeli nekaj časa varnostnega tehnika, vendar so to delovno mesto ukinili. Zelo problematično je tudi stanje pri Gozdnem gospodarstvu Bled; pri 571 zaposlenih so imeli 93 nesreč. Nadalje v tovarni Sukno Zapuže; pri 168 zaposlenih 17 nesreč ja za tekstilno industrijo vsaj 50 % preveč.

Ob koncu je bilo poudarjeno, naj podružnice OZSZ glede na navodila o prijavah in evidenci nesreč pri delu (Uradni l. FLRJ, 5/58), oprostijo referente za HTZ vseh drugih del, referenti pa naj se bolj povežejo z inšpektorati dela pri ObLO. To že zaradi tega, ker referenti HTZ opravljajo najbolj človekoljubno nalogo. Podjetja naj bi v prihodnje vabila na seje HTZ tudi referente za HTZ in OZSZ in podružnice, kajti storiti je treba vse, da zmanjšamo število nesreč pri delu, ki so na področju Okrajnega Zavoda za socialno zavarovanje Kranj terjale lani 93.405 delovnih dni.

C. R.

Razširjeni plenum občinskega komiteja ZKS Bled

Nacionalizacija in družbeni plan v ospredju

Obravnavanje osnovnih značilnosti zveznega zakona o nacionalizaciji s posebnim ozirom na konkretne razmere v blejski občini ter razprava o letošnjem družbenem planu občine Bled sta bili minuli torek glavni točki dnevnega reda na razširjenem plenumu Občinskega komiteja ZKS Bled.

Plenumu so poleg članov komiteja prisostvovali sekretarji osnovnih organizacij ZK, člani predavateljskega aktiva in ideološke komisije ter nekateri vodilni uslužbenci občinskega ljudskega odbora.

Sekretar občinskega komiteja Franc Dijak, je na plenumu poudaril predvsem politični pomen zakona o nacionalizaciji in dejal, da je to pomemben ukrep v nadaljnjem razvoju podružabljanja proizvajalnih sredstev. Zlasti v blejski občini je ta zakon naletel na zelo močan odmev; ponekod so ga premalo skrbno proučili ali pa ga niso pravilno razumeli, drugod pa so si ga namenoma napačno razlagali. Na Rečici je prišlo celo do očitnega nasprotovanja novemu zakonu.

Predsednik občine, Jože Kapus, je na plenumu razložil teritorialni obseg nacionalizacijskega območja, ki zajema Bled z naselji: Grad, Rečica, Mlino, Zagorice in Zeleče — skupaj okoli 1400 ha površine. Od tega odpade več kot polovica zemljišč na parke in nasade, jezero in hrib Stražo. Kmečke površine obsegajo le okoli 29 ha. S posebnimi ukrepi bodo zaščitena kmečka jedra v naštetih naseljih Bleda, tako da se bo gradnja kmečkih hiš in gospodarskih poslopij nemoteno razvijala tudi vnaprej.

Predsednik je nadalje govoril o čedalje pomembnejši vlogi kmetijskih zadrug v občini in o kmetijskem posestvu, ki se je z zadnjo združitvijo močno okrepilo. Z osuševanjem močvirnatih površin bo pridobilo novo rodovitno zemljo, hkrati pa se bo ukvarjalo predvsem z živinorejo. Z ureditvijo planinskih pašnikov na Pokljuki, z arondacijo večjih pašniških površin bo storjen velik korak naprej k okrepitvi živinoreje v občini.

Načelnica oddelka za gospodarstvo ing. Elza Osterman je na plenumu poročala o letošnjem družbenem planu ter podala kratke osnovne smernice za razvoj gospodarstva v blejski občini za letošnje leto. Temeljni smotri in naloge družbenega plana so naslednji: povečati obseg proizvodnje in storitev ter istočasno kvaliteto izdelkov v industriji, gozdarstvu, gradbeništvu, kmetijstvu in prometu; povečati delovno storilnost in tako zvišati realno osebno potrošnjo in s tem življenjski standard prebivalstva: izboljšati preskrbo s kmetijskimi pridelki. V investicijski dejavnosti je treba pospeševati tiste gospodarske panoge, ki v največji meri vplivajo na dvig življenjske ravni prebivalstva: kmetijstvo, trgovino na drobno, gostinstvo in turizem ter uslužnostne obrti.

Ob koncu so govorili na plenumu še o nekaterih organizacijskih vprašanjih; o bližnjih letnih konferencah ZK po osnovnih organizacijah, o volitvah v nova vodstva SDZL in delegatov za občinske konference ter o nadaljnjem proučevanju zakona o nacionalizaciji.

-jb

Z občnega zbora Turističnega društva v Škofji Loki

Milijon in pol za ureditev privatnih sob

V četrtek, 19. februarja je bil v Škofji Loki redni letni občni zbor Turističnega društva. Razen članov društva sta se ga udeležila tudi predstavnik Turistične zveze Slovenije tov. Matajc in predsednik Gorenjske turistične zveze tov. Horjak.

Društvo se je v preteklem letu v glavnem ukvarjalo z gradnjo novega kopališča v Škofji Loki, ki bo dograjeno že do začetka letošnje kopalne sezone. Vanj so investirali preko 30 milijonov dinarjev. Za prihodnja leta predvidevajo še zgraditev camping prostora in kopališčnega bazena ter ureditev prostora za zabavno-športne prireditve.

Turistično društvo je v preteklem letu priredilo tečaj za turistične vodnike, ki ga je obiskovalo 18 mladincev, izvedli so nagradno tekmovanje za okrasitev oken s cvetlicami in popisali vse privatne turistične sobe. Za opremo teh sob so lastniki dobili kredit pod zelo ugodnimi pogoji — v skupnem znesku 1 in pol milijona dinarjev. Sobe pa, žal, niso bile izkoriščene. Vložena družbena sredstva za te namene se torej v preteklem letu niso obrestovale. Analize vzrokov za ta neuspeh na občnem zboru ni bilo slišati. Zvedeli pa smo, da je v pretekli sezoni obiskalo Škofjo Loko okoli 700 turistov.

Na občnem zboru je človek dobil vtis, da je društvo s preteklo turistično sezono popolnoma zadovoljno. 700 turistov s 3000 nočitvami se jim zdi, kot je izjavil podpredsednik društva, že precejšen uspeh. Vemo pa, da je že pred vojno vsako leto obiskalo Škofjo Loko nekajkrat več turistov. Poročila tudi niso vsebovala nobenih pomembnejših predlogov za boljše delo v letošnjem letu. Pričakovati, da bo samo novo kopališče tisti čudežni konjiček, ki bo prinesel v Škofjo Loko kopico turistov, je prav gotovo preveč optimistično. — Predstavnik Turistične zveze Slovenije je poudaril, da mora društvo usmeriti svoje delo na turistično področje, ker je doslej v glavnem reševalo le razna komunalna vprašanja, za kar je vsekakor bolj pristojen Občinski ljudski odbor. Predsednik Gorenjske turistične zveze tovariš Horjak pa je bil mnenja, da bi morali imeti že sedaj pripravljene načrte za razne zabavne in druge prireditve v času sezone. Turistov ne bo, če jim ne bodo ničesar nudili. Važno je tudi, kako so urejeni gostinski in trgovski lokali. Zunanji videz kraja mora biti za turiste vabljiv.

M. Č.

S SEJE ObLO RADOVLJICA

Novi potrošniški sveti

Občinski zbor in zbor proizvajalcev ObLO Radovljica sta na petkovih ločenih sejah najprej razpravljala in sprejela dopolnilni odlok o javnem redu in miru. Odborniki zbora proizvajalcev so se v razpravi dlje zadržali zlasti pri členu, ki med drugim pravi, da je prepovedano prodajati ali menjavati izdelke domače obrti ter kmetijske pridelke izven sejmišč in tržnih prostorov in da je prepovedano krošnjariti brez dovoljenja Občinskega ljudskega odbora. Odlok govori tudi o varstvu zunanje podobe naselij, kar je za Radovljico in okolico kot turistično postojanko še posebno pomembno.

Oba zbora sta na ločenih sejah nadalje sprejela odlok o prenehanju dela dosedanjih potrošniških svetov, ker jim je pretekla mandatna doba, in odlok o ustanovitvi novih potrošniških svetov, ki ne bodo več pri vseh prodajalnah kot prejšnji, temveč le pri posameznih trgovskih podjetjih ne glede na število prodajaln; zato bo novih potrošniških svetov v radovljiški občini samo 9 in ne 17 kot doslej, ko so jih imele tudi vse trgovske poslovalnice kmetijskih zadrug. Tudi mandatna doba članov novih potrošniških svetov se je s tem odlokom podaljšala na tri leta.

Oba zbora ObLO sta na ločenih sejah razpravljala še o dopolnitvah odloka o pobiranju turistične takse, o prošnji Kmetijske šole Poljče za izdajo poroštvene izjave za najetje investicijskega kredita v višini nekaj manj kot 5 milijonov dinarjev za nakup novega traktorja »Ferguson« itd.

Na skupni seji obeh zborov Občinskega ljudskega odbora Radovljica pa so razen številnih volitev in imenovanj novih članov svetov, upravnih odborov, šolskih odborov, komisij za nacionalizacijo in članov potrošniških svetov določili še datume zborov volivcev, ki bodo obravnavali osnutek družbenega plana in proračuna radovljiške občine za leto 1959.

A. T.

Jeseničani varčujejo

Kakor kažejo nekateri podatki postajajo Jeseničani vse bolj varčni, medtem ko se najemanju potrošniških posojil izogibajo. Število vlagateljev je v stalnem porastu in se je napram letu 1952 podvojilo. Vloge so se povečale za 12-krat. Ob koncu lanskega leta je bilo na Jesenicah nekaj nad 5000 vlagateljev z 92,340.000 dinarji. Pred šestimi leti pa le za 7,5 milijona din vlog. Največ prihrankov imajo delavci in uslužbenci, skoraj 62 milijonov dinarjev, dijaki in učenci 8 milijonov itd.

Hkrati pa so Jeseničani zadolženi pri Komunalni banki za 111,252 tisoč dinarjev. Največ s triletnim odplačilnim rokom, za pohištvo in podobne predmete — 60,481.000 din — nadalje z dvoletnim, za radioaparate in druge tehnične predmete — 37,402.000 din. Manj kupujejo na potrošniško posojilo tekstilij, zadolženi so za 4,611.000 din. Za kurjavo pa so izdali le dvema za 6.000 din posojila. 30 ljudi je najelo posojila za nakup avtomobilov v višini 8,172.000 ldin.

Pri tem je zanimivo povedati še to, da se je število naročnikov radio aparatov na Jesenicah od povojnih 350 povečalo na 4.885 ob koncu lanskega leta. Medtem, ko jeseniška podjetja razpolagajo z 12 osebnimi motornimi vozili, imajo zasebniki 107 avtomobilov, 326 občanov pa ima lastna motorna kolesa.

-k

S seje zbora proizvajalcev ObLO Bled

Dve tretjini na rešetu

Sredstva gospodarskih organizacij v občinski sklad za družbeni standard, namenjena za gradnjo zobozdravstvenega paviljona ne zadoščajo

Medtem ko je OLO Kranj že pred časom sprejel predlog sindikatov, naj gospodarske organizacije dve tretjini sredstev čistega dohodka iz leta 1958 namenijo za investicije v objekte družbenega standarda in da naj od te vsote dajo eno tretjino občini za potrebe zunanjega družbenega standarda, so na Bledu o teh predlogih razpravljali šele v petek na seji občinskega zbora proizvajalcev.

Ko je predsednik zbora proizvajalcev ObLO Bled orisal razvoj in pomen akcije dveh tretjin, je poudaril, da so gospodarske investicije v blejski občini za leto 1959 že zagotovljene, medtem ko sredstva za negospodarske investicije še bolj ali manj vise v zraku. Vendar občinski perspektivni plan predvideva, da se bo v prihodnjih letih razmerje med gospodarskimi in negospodarskimi investicijami spremenilo v korist negospodarskih in bo doseglo razmerje 50 : 50.

Na kakšen odmev je naletela akcija dve tretjini v blejski občini?

Gospodarske organizacije so o tem razpravljale v zadnjih dneh januarja letos. Nekatera podjetja so pokazala vse razumevanje za izboljšanje družbenega standarda na osnovi priporočil OLO, drugje pa so našli vsa mogoča opravičila in vzroke, da jim za družbeni standard ne bi bilo treba ničesar dati. Pri teh razgovorih so se pokazali nekateri osnovni problemi in nasprotovanja, češ da je treba sredstva gospodarskih organizacij uporabiti predvsem za rekonstrukcije, komunalne probleme pa naj rešujejo komunalna podjetja iz sredstev različnih davščin. Ponekod so smatrali priporočilo OLO kot neprimerno obliko gospodarskega pritiska na podjetja. Končno pa so vendarle povsod sprejeli — vsaj načelno — predlog sindikatov in OLO o dveh tretjinah oziroma o eni tretjini teh sredstev za občinske investicije za družbeni standard, dalje da naj organi družbenega samoupravljanja v podjetjih proučijo program investicij za — družbeni standard in naj iz njega izločijo vse manj pomembne objekte, eno tretjino sredstev, ki jih podjetja namenijo za družbeni standard v skupni občinski sklad, pa naj se v blejski občini uporabi za dokončno zgraditev zobnega paviljona pri Zdravstvenem domu na Bledu, ki se že gradi.

Zbrane so tudi že konkretne številke o sredstvih za družbeni standard, ki jih bodo dala podjetja v skupni občinski sklad. Pri tem je značilno, da so po dosedanjih podatkih dala največja podjetja na osebo najmanj za družbeni standard. Ker področje dela Gozdnega gospodarstva Bled in podjetja LIP sega tudi na ozemlje bohinjske občine, je Gozdno gospodarstvo Bled namenilo vsaki od teh dveh občin po 850.000 dinarjev. LIP pa vsaki po 1,400.000 dinarjev. Gradbeno podjetje Bled je v skupni občinski sklad namenilo 400.000 dinarjev, Soboplesk Bled 50.000 dinarjev, Pekarija in Kino po 200.000 dinarjev, Vino Bled 50.000, Agencija Triglav 30.000 dinarjev itd. Skupno bo blejska občina dobila za družbeni standard 3,658 tisoč din. Ta sredstva so zelo majhna in ne bodo zadostovala za izgradnjo zobnega paviljona pri Zdravstvenem domu. Na seji zbora proizvajalcev so sprejeli tudi sklep, da se bodo za sredstva obrnili tudi na jeseniško Železarno, ker na področju blejske občine živi okoli 700 delavcev z družinami, ki delajo v Železarni. »Zobni paviljon pa bo letos zgrajen,« je rekel predsednik blejske občine, »kljub temu, da gospodarske organizacije zanj niso namenile dovolj sredstev. Bomo morali pač najeti kredit.« Nekatera podjetja v tej akciji ne bodo sodelovala z denarjem, temveč z drugačnimi uslugami, na primer Elektroservis Bled, ki bo v Zdravstveni dom napeljal celotno električno napeljavo.

Največ hude krvi je na seji zbora proizvajalcev blejske občine povzročila Tovarna čipk in vezenin, ki sprva zaradi rekonstrukcij, ki so zdaj v teku in ki jih v celoti nameravajo investirati z lastnimi sredstvi, ni ničesar namenila v občinski sklad za družbeni standard, pozneje pa se je odločila, da bo za Zdravstveni dom prispevala tisti milijon dinarjev, ki ga je pred leti posodila občini in ki ga ji le-ta namerava v tem letu vrniti. Občinski ljudski odbor pa na to, tako kaže, ne bo pristal.

A. T.

Starega »Grajskega kopališča« na Bledu ni več, vendar pa bo na istem mestu še pred novo letno sezono »zrastlo« novo kopališče

Pred sprejetjem družbenega plana in proračuna

Družbeni plan občine Bled je že pripravljen. V teh dneh razpravljajo o njem sveti občinskega odbora, komisije in drugi občinski organi. V ponedeljek, torek in sredo se bodo seznanili z njim volivci na volilnih zborih in gospodarske organizacije po podjetjih. Za novi družbeni plan in proračun se občani že sedaj zelo zanimajo. Družbeni bruto produkt in narodni dohodek sta se zlasti v minulem 1958. letu v primerjavi z letom 1947 zavoljo dobre turistične sezone in obilne sadne letine znatno zvišala. V nekaterih panogah gospodarstva, kakor v prometu, obrti, trgovini in gostinstvu je že sedaj izpolnjen perspektivni načrt gospodarskega razvoja do leta 1961.

-jb

Plenum občinskega komiteja LMS Radovljica

Priprave za delovne brigade

V torek popoldne je bil plenum Občinskega komiteja LMS Radovljica, ki se ga je udeležil tudi predsednik OK LMS Kranj Zdravko Krvina. Na plenumu so razpravljali o letošnjih mladinskih delovnih akcijah, o ideološko politični vzgoji mladine, o prireditvah ob 40. obletnici KP in SKOJ ter o nekaterih manj pomembnih organizacijskih problemih mladine te občine.

Razprava o teh vprašanjih je bila sicer kratka, vendar zelo plodna. Sklenili so, da se bo prve mladinske delovne brigade, ki bo šla z Gorenjske na delovno akcijo na cesto »Bratstva in enotnosti«, udeležilo 12 mladincev. Ker bo ta brigada izrazito kmečka, se bo komite povezal z OZZ Kranj, da bi se te akcije udeležili tudi člani sekcij mladih zadružnikov. Brigada, ki bo šla z Gorenjske v prvi izmeni, bo štela 120 mladincev, delala bo na odseku od Niša do Paraćina, ostala pa bo na tej akciji dva meseca. Nadalje so sklenili, da bodo organizirali mladinsko delovno akcijo tudi na svojem področju. Delala bo najpotrebnejše objekte, predvsem športne. Kaj bodo gradili, se bodo dogovorili z ObLO Radovljica.

Precej govora je bilo tudi o politično-ideološki vzgoji mladine, ki je bila v tej občini doslej bolj ali manj šibka. Zato so sklenili, da bo v najkrajšem času organizirana v Radovljici 3-mesečna politična šola za mladino. Ta bo trikrat tedensko v popoldanskih urah, udeležilo pa se je bo 35 do 40 mladincev in mladink, ki bodo potem inštruktorji politično-ideološke vzgoje v osn. mladinskih aktivih.

Ko so govorili o prireditvah za 40. obletnico KP in SKOJ, so sklenili, da bodo vse prireditve izvedli v sodelovanju z Občinskim komitejem ZK.

-an

Zapoznela POMLAD

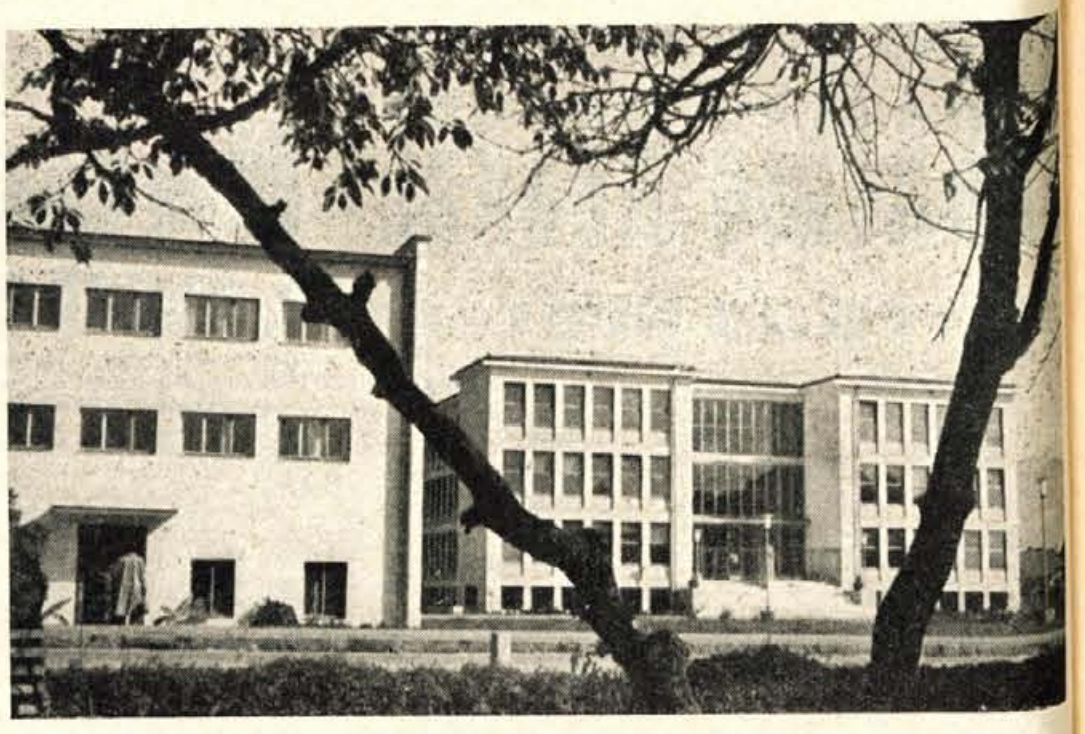

NOVO POSLOPJE TEKSTILNE ŠOLE V KRANJU (desno)

FEBRUAR. Osamljene, bele snežne lise so se krčile in se vidno, plaho umikale v ozke razpoke Grintavca, se sramežljivo skrivale na osojnih obronkih Šmarjetne. Kot premagana vojska se je umikala zima v gorovje, v skrivne grape pred prvimi močnimi valovi nastopajoče pomladi. Pomlad, ki s sumljivim, velikim, prezgodnjim korakom hoče obuditi prirodo k novemu življenju.

Podobno pomlad doživlja tudi človek. Le da je človekova pomlad enkratna, toda daljša. Začne se z medvedkami in lutkami, stopnjuje s sankami, s šolskimi nalogami in se končno preplete s prvo ljubeznijo, s prvimi službami, z iskanjem in urejanjem stanovanja.

Toda povsod ni tako. Ponekod se pomlad zadrži mnogo dlje, je dokaj bolj razigrana in živahna. Ponekod pa — kot da je ni bilo. Vsaj ni je bilo slutiti. Časi in razmere so jo zatrle. Toda — ne za dolgo. Razgibala se je pozneje, prebudila se je in ob poznem nepričakovanem času privrela na dan.

»KRANJ!«

Sprevodnik je brezbrižno, kot morda že tisočkrat zaklical to ime vedoč, da ga tako nihče ne posluša. Z vlaka se je s hrupom in smehom vsulo polno razigranih deklet s šolskimi knjigami pod roko, fantov z ravnili in risalnimi deskami.

»Samo za tri ste v dobrem,« je glasno pripominjal mladenič in zavijal igralne karte v časopis.

»Že prav. Saj boste pošteno zgubili,« so pripominjali drugi in bili prepričani v popolno zmago ob popoldanskem povratku.

Porazgubili so se pred Mlečno restavracijo in Gimnazijo.

Prav z njimi, z brezskrbnimi, mladimi dijaki je iz železniške postaje šlo tudi več starejših možakov in žena. Morda so tudi oni na vlaku zaigrali na karte kot vsak dan. Morda so pa govorili o otrokih, o stanovanjih, o novih plačnih principih. Le v enem so si z dijaki podobni: da se učijo na pamet formule matematičnih enačb in kemičnih sestavin, da se pripravljajo na izpite. Nekatere vodi pot na Srednjo ekonomsko, druge na srednjo tekstilno, tretje na politično šolo. Tam na hitro odpro zvezke včerajšnjih predavanj, v mislih preletijo narejene naloge in...

Zvečer, ko se spusti mrak, se osvetijo visoka okna na Gimnaziji, na veliki osemletki in drugod, kjer so številni večerni tečaji in seminarji.

PO PREVLEČENIH HODNIKIH lepe, nove tekstilne šole se skorajda niso čuli koraki. Predilci, pletilci, tkalci in apreterji so se razvrstili po klopeh. Kar 118 jih je iz kranjskih tekstilnih tovarn, ki si žele tu pridobiti kvalifikacijo. Trikrat na teden zvečer prihajajo v šolo. »Splača se,« pravijo in se malone sramežljivo izogibljejo odgovorom. Pred 14 dnevi so začeli nov tečaj. Junija pa bodo že polagali izpite. Snov je bogata, učenja obilo.

To je bilo zvečer.

Zjutraj pa so zraven mladoletnih dijakov prihajali spet starejši možakarji, delavke z aktovkami knjig. Dvoletna tekstilna šola za odrasle. V glavnem so to ljudje, ki jim nekdanje razmere niso dopuščale učenja. Pravzaprav so se trdo, trdo učili skozi življenje. Skozi dolga leta so bili sposobni oceniti vsak gib stroja, vsak udarec čolniča, vsako trdnost vlaken. Toda samo v dolgoletni praksi. Zato so nekateri postali mojstri, preddelavci, obratovodje. Dokazali so sposobnost za to. Vendar...

»TRINAJST OTROK nas je bilo v družini, jaz sem bil enajsti,« je začel pripovedovati neki udeleženec šole. Tik pred vojno je želel v tekstilno šolo, toda... Celo iz tovarne so ga odpustili, kjer je bil zaposlen kot tkalec. Vsi, ki so bili v naprednih organizacijah, ki so bili količkaj sumljivi so morali na cesto.

»Kaj pa po vojni?«

»Tudi ni bilo časa za učenje,« je povedal.

Kaj kmalu je bil podmojster, potem so ga premestili v planski oddelek, spet v proizvodnjo. A hkrati — kup odgovornosti v drugih organizacijah, zmeraj sestanki. Za učenje ni bilo časa.

»Kako, da ste se končno odločili za šolo?«

»Več razumevanja je zdaj za šolanje. Mislim pa, da bi moral vsak mojster biti tudi tekstilni tehnik.«

»Upate tudi na višje osebne prejemke po tej šoli?«

»Ne! Kar se tega tiče, se ne bi mogel pritoževati tudi do zdaj. Ne računam na to. Moja želja je le, da bom več znal, da bom lahko marsikaj bolje razumel, znal oceniti, izračunati in urediti ko bom imel za seboj šolo, tudi teorijo.«

Tudi tovariš Dolenjc, kot je povedal, je prišel na tekstilno šolo zgolj iz želje, da bi se »kaj naučil«. Tudi on je bil že pred vojno tekstilni delavec. Delal je po 13 ur na dan, čeprav so mu jih plačali samo 8, in sicer zgolj zato, da bi ga ne odpustili z dela. Mržnja do izkoriščevalcev pa ga je za časa NOV vlekla v Gorjance in drugam. Toda vrnil se je ranjen, pohabljen. Dvanajstkrat je bil operiran! Dajali so mu razne službe po upravah in... On pa je želel le nazaj za stroj, v proizvodnjo. Končno je to dosegel.

»Toda čutil sem, da mi primanjkuje teorije. Težko se učim. Včasih ne spim niti 5 ur. Stalno imam pred seboj zvezke, knjige, beležke.«

Še in še je pripovedoval. Ko bo prišel nazaj, pravi, mu bo v veliko zadoščenje in veselje, da bo znal in vedel mnogo več o blagu, o proizvodnji. o vsem. Mnogo bolj bo poznal tisto delovno mesto, ki na njem dela.

SREDNJA EKONOMSKA ŠOLA. Bil je odmor. Po hodnikih so se sprehajale dijakinje. Učilnica za odrasle pa je bila mirna, tiha. Tudi tu sedi 27 ukaželjnih delavcev iz raznih krajev Gorenjske. Vsak dan se vozijo z vlaki v Kranj. V podjetjih so bili člani delavskih svetov, sekretarji organizacij ZK itd.

Nekega dne pa so se zamislili: kaj pa kvalifikacija? Zakaj se bi ne izučili poklica, se osposobili za delo, kot so to storili drugi? Zaradi skupnih koristi so zanemarili sebe. Sedemindvajset jih je tu.

»Čeprav mnogi nimajo niti popolne osnovne šole, vendar zelo dobro dojemajo snov,« pravi neki predavatelj. Širša razgledanost skozi aktivno, večletno politično delo se zelo pozna.

Povedali pa so primer izrednega uspeha. Ob izpitih I. letnika je nekdo imel kar 4 nezadostne. Vsem je bilo žal. Bil je dober možak. On pa — niti črhnil ni. Toda čez nekaj časa so povedali, da se uči noč in dan. Za nekaj časa je pustil vse ob strani, celo družino.

Danes je že v tretjem letniku med dobrimi, med onimi, ki so dosti več hlač strgali po šolskih klopeh.

ONSTRAN SAVSKEGA MOSTU, med učenci Industrijske kovinarske šole Iskra je zvečer prihajalo tudi mnogo starejših. Če bi jih šteli — kakih 120. Tudi tu je dvoletna šola za pridobivanje kvalifikacije elektrotehniške in kovinarske stroke.

»Kako se počutite vi starejši v tej večerni šoli?« smo vprašali tovariša Zvezdo.

»Ko sem končal nižjo gimnazijo, nisem imel možnosti, da bi nadaljeval šolanje. Imel sem samo mater, ki pa je imela minimalno plačo. Že s petnajstim letom sem se zaposlil v tovarni »Iskra« in si tako začel služiti kruh. Zdaj sem pomožni konstruktor. Le kvalifikacije še nimam. Zato mi je prav tovarna »Iskra« omogočila preko svojega izobraževalnega centra, da sedaj obiskujem večerno šolo na Industrijski kovinarski šoli, da dobim kvalifikacijo v elektrostroki.

VELIKO STAREJŠIH iz vseh krajev Gorenjske prihaja tudi v enoletno politično šolo.

Kakšni pa so tu cilji udeležencev?

Evo nekaj izjav:

»Imam šele 22 let. Po poklicu sem lesni tehnik. Zaposlen pa sem kot sekretar občinskega komiteja LMS. Enoletno večerno politično šolo obiskujem zato, da se kot mlad mladinski funkcionar spoznam s predmetom politične ekonomije in razvojem družbe od prakomunizma do socialistične države. Potrebno je, da kot mlad človek poznam ekonomiko Jugoslavije ter osnovne pojme marksizma.

Šola sama mi zelo ugaja. Imeli smo že dva izpita, in sicer iz politične ekonomije in iz mednarodnega delavskega gibanja.

»V enoletno večerno politično šolo pri okrajnem komiteju ZKS sem si želel predvsem zato, da si kot mlad človek pridobim potrebnega političnega znanja, ki ga bom nedvomno izkoristil pri svojem delu.

Sedaj sem sekretar občinskega sindikalnega sveta. Želim pa, da bi imel možnost, da bi se vpisal še naprej v šole. Morda kaneje tudi na pravno ali ekonomsko fakulteto.«

»Sem metalurški tehnik v Železarni na Jesenicah. Delavci so mi zaupali tudi odgovorno mesto v delavskem upravljanju. Prav to pa zahteva tudi več znanja. Zato sem se vpisal v večerno politično šolo.«

Na železniški in avtobusni postaji je spet oživelo. Vračajo se dijaki, vračajo se ukaželjni možje. Doma bodo morda skupno s sinovi pisali naloge, reševali zapletene enačbe. Nič jih ne moti. Česar niso mogli doseči nekoč, skušajo dohiteti danes. Mladost, pomlad življenja, ki je šla mimo njih v težkih letih vojne in drugih težavah, se z vso silo oglaša.

Makuc—Živković

LETOŠNJA KRVODAJALSKA AKCIJA V KRANJSKEM OKRAJU

Ali bo šest tisoč krvodajalcev?

Pred kratkim je bila v Ljubljani konferenca predsednikov okrajnih krvodajalskih komisij pri RK s člani republiške krvodajalske skupine. Namen te konference je bil prikazati uspehe organizacije prostovoljnega krvodajalstva v Sloveniji, izdelati plan za leto 1959 ter poiskati nove možnosti za razširitev kroga prostovoljnih krvodajalcev.

Na konferenci je bilo ugotovljeno, da število prostovoljnih krvodajalcev zaenkrat krije potrebe naših bolnišnic, kljub temu, da je poraba krvi vsako leto večja. Za letos pa predvidevajo še večjo porabo krvi v naših bolnišnicah in bo zato treba povečati tudi število darovalcev krvi. Tako je določeno, da mora kranjski okraj zbrati šest tisoč prostovoljnih krvodajalcev, od tega za potrebe zavoda za transfuzijo krvi v Ljubljani štiri tisoč sedemsto in tisoč tristo za transfuzijsko postajo na Golniku. Kljub temu, da so številke precej visoke, lahko že sedaj trdimo, da bo predvideno število krvodajalcev moč doseči, če bodo le prebivalci Kranja, Tržiča, Jesenic in drugih krajev imeli razumevanje. Doslej so se v krvodajalstvu zlasti izkazali člani organizacij RK na Suhi, Orehku, Jezerskem in Voklem, kjer je bil odziv nad republiškim povprečjem. Opaziti pa je bilo tudi, da žene v kranjski in tržiški občini bolj pogosto darujejo svojo kri kot moški. Tako je dvesto petdeset žena zaposlenih v gospodinjstvu darovalo kri na transfuzijski postaji Golnik. V precejšnjem številu so oddali kri na Golniku tudi kmetje iz okoliških vasi.

Na konferenci v Ljubljani je bilo poudarjeno, da bi morali pridobiti za oddajo krvi predvsem svojce bolnikov, ki so za zdravljenja v bolnišnici prejemali kri kot zdravilo. Tako bi prav gotovo lahko močno povečali število prostovoljnih krvodajalcev.

Če bodo zgledu omenjenih primerov sledili prebivalci Kranja in drugih industrijskih krajev Gorenjske, potem bo naloga, ki jo je dobila okrajna krvodajalska komisija, lahko izvršena. Vsakemu prostovoljnemu krvodajalcu pa je lahko v osebno zadoščenje, da je s svojo krvjo sodeloval pri najbolj humanem dejanju — pomagati bolnemu človeku.

-an

VIHAR POD TRIGLAVOM

Riše Milan Batista

Smrt na Okroglem

97

Ampak Stanko se je pred Nemci samo pretvarjal, ko je obljubil, da bo izdajal partizane; takoj, ko so ga izpustili, je odšel naravnost nazaj v partizane. Bil je spet mitraljezec, potem pa je postal komisar čete. Po petih mesecih, septembra 1942, se je spet znašel v nemškem obroču in grozilo mu je, da ga ujamejo živega. Tokrat mu roka ni omahnila...

98

Planin je prebil pod skalo ob Savi dva dni. Slišal je sleherni strel, slišal kanonado; drobci kamenja in granat, ki so se razletavale ob skalah okoli votline, so ob njem padali v Savo — ampak niti s prstom ni smel migniti. Dva dni je zdržal v vodi, ki mu je nogi spremenila v neobčutljiva ledena stebra. Ampak zdržal je — in se rešil. Še danes je živ.

99

Tistih pet tisoč nemških mark, ki jih je bil Pavle Kern dobil za svojo izdajo, še ni vseh potrošil — ko je dobil še eno plačilo za svoje dejanje; tokrat ne v nemških markah, temveč v svincu. Eden od trinajstorice je ostal živ, ta pa je vedel, kdo je bil izdajalec... Zato Kern ni niti za tri mesece preživel svojih žrtev. Pravica ga je dohitela.

100

Tako se je končala žaloigra v jami na Okroglem. Junakov iz jame ljudje tam okoli ne bodo nikoli pozabili. Pa tudi drugi jih ne bodo — kajti preveč so dali za to, kar imamo danes vsi: svoja mlada življenja. Zato je prav, da zapišemo, kar vemo o njih — tako ne bomo pozabili, koliko so dali tisti, ki danes počivajo pod mahom svobodnih gozdov.

MALI OGLASI

Prodam majhno posestvo z vsemi premičninami ob prometni cesti v bližini Škofje Loke. Naslov v oglasnem oddelku. 2578

Prodam nedograjeno enodružinsko hišo v Kranju. Naslov v ogl. oddelku pod »Takoj«. 2580

Obveščam, da sem odprl odvetniško pisarno v Kranju, Koroška cesta 5, Odvetnik Pernuš Janez. 2603

Šivalni stroj Vam najbolje in najceneje popravi delavnica Omejc L., Kranj, Cesta Iva Slavca 2 — Jelenov klanec — obrtnik z obrtnim dovoljenjem. Ne nasedajte šušmarjem, ki nimajo za to strokovnega znanja in dovoljenja. 2621

Hiša z majhnim posestvom, gospodar. poslopjem na lepi sončni legi v bližini Bleda **naprodaj.** Naslov v ogl. odd. 2622

Prodam njivo v bližini Kranja. Naslov v ogl. odd. 2623

Prodam levoročni čevljarski stroj znamke JAX. Marjan Pušar, Puštal 88. Informacije dobite v Čevljarski zadrugi Škofja Loka. 2624

Izgubil sem ročno uro znamke Zenit - štoperico dne 19. februarja od Bašlja do Trstenika. Poštenega najditelja prosim, da jo vrne proti visoki nagradi na naslov **Vidic Slavko, Križe 7, ker mi je** drag spomin. 2625

Zatekel se je pes ovčjak. Milje 12, Šenčur. 2626

Poceni prodamo seno in otavo. Mladinski dom Preddvor. 2627

Lepo sobo in hrano nudim poštenemu in zdravemu fantu. Ostalo po dogovoru. Colnar, Steklarstvo, Kranj. 2628

Iščem gospodinjsko pomočnico. Ostalo po dogovoru. Naslov v ogl. oddelku. 2629

Nabavljača sprejme Planinsko društvo Medvode za svojo planinsko postojanko »Slavkov dom« na Golem brdu. Pogoji: starost 25 to 55 let, samski oziroma brez družine. Hrana in stanovanje — samsko — v domu. Plača po dogovoru. 2630

Prazno sobo v Škofji Loki na Mestnem trgu **zamenjam** za enako v Kranju. Poizve se v Kranju, Titov trg 25. 2631

Opozarjam vsakogar, da nisem plačnik dolgov, ki bi jih naredila moja žena Kalan Štefka. Kalan Franc, Koroška cesta, Kranj. 2632

Tekstilna tovarna »Inteks« Kranj sprejme dva samostojna električarja. Prijave sprejema personalni oddelek do vključno 15. marca 1959. 2633

PREKLIC

Podpisani Gregori Janez, posestnik iz Podkorena št. 101 preklicujem in obžalujem besede, ki sem jih govoril na Novo leto v hotelu »Vitranc« o Cuznar Lovru, posestniku iz Podkorena št. 67 in o Hribar Janezu, posestniku iz Podkorena št. 66. Izjavljam, da za besede, ki sem jih govoril nimam nikake osnove. Obema se zahvaljujem, da sta odstopila od tožbe.

OBJAVE

RAZPIS:

Tekstilna tovarna INTEKS — KRANJ razpisuje naslednje štipendije:

- **1 štipendista na STTŠ Kranj — predilski odsek**
- **4 štipendiste na STTŠ Kranj — tkalski odsek**
- **2 štipendista ali štipendistki na STTŠ Kranj — apreterski odsek**
- **1 štipendista ali štipendistko na fakulteti za splošno medicino.**

Pismene prošnje sprejema personalni oddelek do vključno 15. marca 1959.

RAZPIS

Stanovanjska uprava Kranj sprejme v službo
3 PERICE
za pranje perila v servisnih pralnicah. Savska loka, Stražišče in Huje. Interesentke naj se javijo med uradnimi urami v pisarni stanovanjske uprave Kranj.

PLESNI TEČAJI

Začetniško nadaljevalni plesni tečaj se bo začel v nedeljo dne 8. marca 1959. leta od 14. do 16. ure v telovadnici osemletke »France Prešeren« v Kranju. Za plesalke je učnina znižana. — Vljudno vabi plesni odbor pri Občinskem komitetu LMS Kranj.

KINO

»RADIO«, JESENICE: 3. marca ruski barvni film »TAJNOST DVEH OCEANOV«; 4. do 6. marca amer. barv. film »DOŽIVLJAJI KAPETANA VAJTA«.

»PLAVŽ«, JESENICE: 5. in 6. marca amer. film »GRAND HOTEL«.

ŽIROVNICA: 4. marca ital. film »POTEPUH« in amer. barv. cinemascope film »OTOK NA SONCU«.

DOVJE - MOJSTRANA: 4. marca amer. film »GRAND HOTEL«.

BLED: 3. do 5. marca francoski film »OČKA, MAMICA, MOJA ŽENA IN JAZ«. Predstave v torek in četrtek ob 20. uri, v sredo pa ob 17. in 20. uri.

RADOVLJICA: 3. marca ob 20. uri ter 4. marca ob 17.30 in 20. uri angleški-španski film »GLAVNA ULICA«.

DUPLICA PRI KAMNIKU: 4. in 5. marca kitajski film »HAI VA«. Predstava vsak dan ob 19. uri.

GLEDALIŠČE

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Torek, 3. marca ob 16. uri — Izven — Margareta Cordes: TRIJE MEHOVI LAŽI. Vesela otroška pravljica. Uprizori »Svoboda-Center« Kranj.

Ne pozabite!

14. marca bo v Škofji Loki tradicionalno nagradno žrebanje naročnikov „Glasu Gorenjske“

14. marca akademski ples

v avli novega poslopja OLO Kranj

RADIO LJUBLJANA

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6., 7., 8., 10., 13., 15., 17., 22. in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 13., 22. in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

PONEDELJEK, 2. MARCA

- 8.05 Jutranji spored solistične glasbe.
- 8.20 Umetne pesmi poje Ženski vokalni kvartet.
- 9.40 Stare melodije v novih priredbah.
- 11.05 Radijska šola za srednjo stopnjo? Drobna doživetja.
- 12.00 Slovenske narodne.
- 12.15 Kmetijski nasveti — Jože Kregar: Vrt v marcu.
- 13.50 Poje moški zbor »Solidarnost« p. v. Viktorja Mihelčiča.
- 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo: Spartak.
- 16.00 V svetu opernih melodij.
- 18.00 Radijska univerza — dr. Jože Goričar: Ideje političnih gibanj — III.
- 18.30 Športni tednik.
- 20.45 Kulturna tribuna — Vuko Pavičević: Egocentrizem in črnogledost.

TOREK, 3. MARCA

- 8.05 Prizori iz manj znanih oper.
- 8.40 Potopisi in spomini — Rodoljub Čolakovič: Hiša solza — IX.
- 9.00 Na vrtiljaku zabavnih melodij.
- 10.30 Havajski zvoki.
- 10.45 Za dom in žene.
- 11.15 Veseli godci vam igrajo.
- 11.30 Oddaja za otroke.
- 12.15 Kmečka univerza — ing. Vilko Štern: Izbira najbolj donosne poljščine.
- 13.30 Priljubljene skladbe za violino igra Uroš Prevoršek.
- 14.15 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.
- 15.40 Humoreska tega tedna — Agatha Christie: Gospa je izginila.
- 16.00 Za glasbene ljubitelje.
- 18.00 Družinski pogovori — Franc Strmečnik: Vzgojna kazen — III.
- 18.45 Domače aktualnosti.
- 20.00 Koncert akademskega pevskega zbora »Tone Tomšič« p. v. Janeza Boleta.

SREDA, 4. MARCA

- 8.05 Trije pevski zbori iz Trboveljskih revirjev.
- 8.25 Popevke in zabavne melodije na tekočem traku.
- 9.45 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe.
- 10.10 Glasbene slikanice.
- 12.15 Kmetijski nasveti — ing. Viktor Repanšek: Preprečevanje izgub v krompirjevi kleti.
- 12.25 Domače polke in valčki.
- 13.30 Dva slovenska zbora.
- 14.35 Danilo Bučar: Belokranjske pisanice.
- 15.40 Novost na knjižni polici — Mara Samsa: Trst je klical.
- 16.00 Koncert po željah.
- 17.10 Sestanek ob petih.
- 18.00 Kulturna kronika.
- 18.45 Razgovori o mednarodnih vprašanjih.
- 21.20 Melodije od tu in od tam.

ČETRTEK, 5. MARCA

- 8.05 Jutranje glasbeno popotovanje.
- 8.40 Potopisi in spomini — Rodoljub Čolakovič: Hiša solza — X.
- 10.10 Drugo dejanje opere »France Prešeren« Danila Švare.
- 11.30 Oddaja za cicibane.
- 12.15 Kmečka univerza — ing. Zmago Hruševar: Uspehi živinoreje na družbenih posestvih.
- 12.25 Scenska glasba iz ameriškega filma »Velikan«.
- 14.15 Turistična oddaja.
- 16.00 Iz arhiva zabavne glasbe.
- 18.00 Četrtkova reportaža.
- 18.45 Radijska univerza — dr. Ivo Bonač: Prehlad in prehladne bolezni.
- 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov.
- 20.50 Večer s slovenskimi pisateljicami.

PETEK, 6. MARCA

- 8.05 Dvajset minut z zabavnim orkestrom David Rose.
- 8.25 Dve priredbi melodij Johanna Straussa.
- 10.45 Poje Natalino Otto.
- 11.00 Za dom in žene.
- 11.10 Pesmi raznih narodov.
- 12.00 Gostje iz Sarajeva.
- 12.15 Kmetijski nasveti — ing. Ivan Kukovec: Zakaj in kako proizvodno sodelovanje za pridelovanje sadja.
- 13.30 Poje Doris Day.
- 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — Garažarjeva mama.
- 16.00 Petkovo glasbeno popoldne.
- 17.10 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe.
- 18.10 Umetne in narodne pesmi.
- 18.30 Iz naših kolektivov.
- 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled.
- 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

SOBOTA, 7. MARCA

- 8.05 »Mladina poje«.
- 8.30 Znani plesni orkestri.
- 9.30 Skladbe za razne instrumente.
- 10.10 Pesmi mladinskih brigad.
- 11.45 Pionirski tednik.
- 12.00 Beneški fantje v soboto opoldne.
- 12.15 Kmečka univerza — ing. Franc Bitenc: Vitamin C v sadju in zelenjavi.
- 12.25 Alpski zvoki.
- 13.30 Tenorske in sopranske arije.
- 14.15 Športna reportaža — Obisk v smučarskem muzeju.
- 15.40 S knjižnega trga.
- 17.10 Od Mozarta do Čajkovskega.
- 18.00 Jezikovni pogovori.
- 18.45 Okno v svet: Krupp.
- 20.00 Pokaži, kaj znaš!

Upravni odbor Tržiške tovarne kos in srpov Tržič

razpisuje delovno mesto

za tehničnega vodjo podjetja

Pogoji: strojni inženir z nekaj prakse ali višji strojni tehnik z več let prakse v tej stroki. Nastop službe takoj, plača po tarifnem pravilniku, ostalo po dogovoru. Podatke o dosedanjem službovanju s kratkim življenjepisom sprejema tajništvo podjetja.

Upravni odbor
TOVARNE TEKSTILNIH STROJEV IN NAPRAV »KOVINAR« KRANJ

razpisuje delovno mesto

1. **VODJO KOMERCIALNEGA ODDELKA**
2. **VODJO TEHNIČNEGA SEKTORJA**
3. **VODJO TEHNIČNE PRIPRAVE DELA**

Pogoji:

1. Strojni ali ekonomski inženir s triletno komercialno prakso, ali Srednjo tehnično šolo s petletno komercialno prakso.

2. Strojni inženir s triletno prakso, ali strojni tehnik s petletno prakso.

3. Strojni tehnik s petletno prakso, ali z dovršeno Delovodsko šolo in desetletno prakso na tem delovnem mestu.

Za vsa ta tri delovna mesta je zaželena praksa na vodilnem delovnem mestu. — Prijave poslati na gornji naslov do 15. marca 1959. — Plača po tarifnem pravilniku, ali po dogovoru.

ŽELEZARNA JESENICE

razpisuje

na temelju člena 7., 11. in 27. Temeljnega zakona o štipendijah natečaj za naslednje

ŠTIPENDIJE

3 na Medicinski fakulteti — stomatološki oddelek
3 na Srednji zobotehniški šoli

Prošnje za podelitev štipendije pošljite Železarni Jesenice, personalni oddelek — Komisija za štipendije, najkasneje do 15. marca 1959.

Prošnji priložite naslednje:

a) prepis zadnjega šolskega spričevala ali izkazila o opravljenih izpitih;
b) potrdilo o vpisu na fakulteto oziroma srednjo šolo;
c) potrdilo o otroškem dodatku ali potrdilo o premoženjskem stanju;
d) potrdilo, da ne prejemate štipendije, in
e) oceno mladinske organizacije ali študentovske zveze.

Pri podeljevanju štipendij imajo prednost otroci padlih borcev NOV in otroci staršev, ki so zaposleni pri Železarni Jesenice, zlasti so zaželeni kandidati, ki so dovršili že nekaj letnikov šolanja.

Komisija za štipendije
Železarne Jesenice

V ŠPORT

V KRANJU USTANOVLJEN ŠTAB ZA ZBIRANJE DENARNIH SREDSTEV

V preteklem tednu je bila seja Sveta za šport in telesno vzgojo pri ObLO Kranj. Na njej je bil ustanovljen občinski štab za zbiranje denarnih sredstev za gradnjo športnih objektov. Komisija pri svetu pa je pregledala finančno poslovanje vseh športnih organizacij v občini, katerim daje dotacije ter ugotovila da so le-te v glavnem dobro poslovale.

M. Z.

SMUČANJE

Gorenjci zmagujejo

V petek se je začelo na Popovi Šapki XIV. državno prvenstvo Jugoslavije v alpskih disciplinah, katerega so se udeležili tudi tekmovalci iz Tržiča, Jesenic in Kranja. V smuku za moške je startalo 38 tekmovalcev med katerimi je zmagal Peter Lakota (Jesenice) s časom 147.5 sek. V ženski konkurenci so nastopile samo štiri tekmovalke med katerimi je brez težav zmagala Zupančičeva pred Ankeletovo in Pračkovo. Pri mladincih je v smuku zmagal Klinar z Jesenic.

Drugi dan se je tekmovanje nadaljevalo v veleslalomu. Zmagal je naš nekdanji reprezentant Janez Štefe 1:41.8 pred Dornikom (oba iz Tržiča) 1:42.5 in Lakoto (Jesenice) 1:43.2. Pri ženskah je zmagala Slavica Zupančič pred Majdo Ankele, pri mladinkah pa je osvojila prvo mesto Barbka Jamnik (Triglav). Pri mladincih je v veleslalomu zmagal Andrej Klinar z Jesenic pred Medjo (Triglav) in Detičkom (Kranjska gora). Rezultatov nedeljskega tekmovanja do zaključka redakcije še nismo prejeli.

MLADI ALPSKI SMUČARJI GORENJSKE V FRANCIJI

Zvezni kapetan za alpske discipline ing. Avgust Pohar je na podlagi izidov izbirnega tekmovanja, ki je bilo preteklo nedeljo na Zelenici, sestavil državno mladinsko reprezentanco za nastop na mednarodnem tekmovanju 7. in 8. marca v znanem francoskem zimsko-športnem središču Chamrousse. Razen dveh mladincev ravenskega Fužinarja in Ljubljane bodo zastopali barve Jugoslavije tudi nadarjeni in perspektivni mladi alpski smučarji z Gorenjske: Stane Frantar (Jezersko), Andrej Klinar (Jesenice) in Fric Detiček (Kranjska gora). — Naši mladinci bodo odpotovali v Francijo predvidoma 3. marca.

I. V.

KEGLJANJE

TRIGLAV PODRL 6503 KEGLJEV

Kranj, 1. marca.

V tekmovanju moške republiške lige so kegljači kranjskega Triglava nastopili v petek na kegljišču Gradisa v Ljubljani. Dosegli so dober rezultat 6503 kegljev, vendar bodo morali prihodnjo soboto v Kranju in v nedeljo na Jesenicah doseči še dosti boljši rezultat, če bodo hoteli ponovno osvojiti prvo mesto v Sloveniji. Posamezniki so v Ljubljani dosegli naslednje rezultate: Martelanc 875, Ambrožič Miro 844, Debeljak 831, Turk 820, Ambrožič Lado 804, Kordež 794, Žiberna 787, Bregar 742.

Kranj, 1. marca.

V nadaljevanju republiškega prvenstva moških ekip v kegljanju sta včeraj nasopili na kegljišču Triglava moštvi Ljutomera in Konstruktorja iz Maribora. Doseženi so bili dokaj slabi rezultati, saj med posamezniki ni podrl nihče niti 800 kegljev. Zmagal je Konstruktor z rezultatom 6241 : 5997 podrtih kegljev.

KRANJČANKE DOMA NAJBOLJŠE

Kranj, 1. marca.

Danes je bilo na kegljišču Triglava 2. kolo republiškega prvenstva ženskih ekip, na katerem so nastopili: Branik iz Maribora, Ljubljana in Gradis iz Ljubljane ter domači Triglav. Kranjčanke so danes presenetile in zmagale z rezultatom 2185 kegljev, medtem ko so bile v 1. kolu v Mariboru šele tretje.

Rezultati: Triglav 2185 (Engelman 364, Čadež 372, Mihelič 332, Stopar 387, Kavčič 383, Rozman 347), Branik 2159, Gradis 2146 in Ljubljana 2036.

S. L.

HOKEJ NA LEDU

OBERSCHÖNWEIDE (Berlin) : JESENICE 9:7 (2:3, 2:2, 5:2)

Jesenice, 1. marca.

Ker zaradi prekinitve električnega toka sinočini bila odigrana prijateljska mednarodna tekma v hokeju med Oberschönweide iz Berlina in domačini, sta se isti moštvi srečali danes zjutraj ob 8. uri. Domačini so pred približno 1000 gledalci pokazali slabo igro in doživeli poraz z rezultatom 7:9. — Tudi danes zvečer je odpadlo napovedano povratno srečanje med istima moštvoma; tokrat zato, ker ledena plošča ni bila primerna za igro.

U.

STRELSTVO

DVIGNITI KVALITETO JE PRVA NALOGA STRELSKIH ORGANIZACIJ NA GORENJSKEM

Kranj, 1. marca.

Danes dopoldan je bila v Kranju redna letna skupščina Okrajnega strelskega odbora. Mimo številnih delegatov se je udeležilo skupščine tudi večje število predstavnikov političnih in družbenih organizacij okraja in občine. Skupščina je bila kratka in izredno živahna. V poročilih in razpravi je bilo moč ugotoviti, da je strelstvo na Gorenjskem še vedno ena najmnožičnejših organizacij. Zastopnik SZ Slovenije Franc Planinc je pohvalil njihovo dosedanje delo in dal hkrati nekaj smernic za delo v bodoče. Dosedanji uspehi gorenjskih strelcev v republiškem in tudi zveznem merilu so bili zadovoljivi. Dvigniti pa je treba tudi kvaliteto posebno med ženskami. Ker bodo pričeli v kratkem graditi novo osrednje strelišče za vojaško puško v Kranju in večje število malokaliberskih strelišč, bodo nedvomno dani novi pogoji za dvig kvalitete. Govora je bilo še o številnih prireditvah v počastitev 40. obletnice KPJ in SKOJ, o tekmovanjih po šolah, ter o večji skrbi za pionirje.

-an

ZAHVALA

Vsem, ki so nam ob težki izgubi našega dragega moža, nenadomestljivega očka, sina in brata

ALJANČIČ STANETA

izrekli sožalje, počastili njegov spomin, darovali vence in ga tako številno spremili na njegovi prezgodnji zadnji poti, iskrena hvala. Posebna hvala upravi sindikalne podružnice podjetja »Sava« Kranj, tov. Omanu in tov. Florjančiču za ganljivi govor, gospodu župniku iz Predoselj [illegible] Nagliču iz Kokrice.

Žalujoči: žena Amalija z otrokoma, družini Aljančič in Grašič ter ostalo sorodstvo.

Kokrica, 28. II. 1959.

ZADNJA STRAN

Gledali bomo... jugoslovanski barvni film v totalskopu, ki ga je za »Vardar-film« posnel režiser Žika Mitrović. Film je zlasti privlačen zaradi svoje tematike; pripoveduje zgodbo iz začetka 20. stoletja, ko se je Makedonija uprla turškemu gospostvu. — Kdo je Miss Stone in kakšno vlogo je odigrala v takratnih dogodkih? Bila je ameriška protestantska misionarka, ki so jo makedonski uporniki ugrabili in zahtevali od ameriškega ambasadorja odkupnino. Z denarjem so plačali orožje.

Čeprav gre za filmskega producenta, ki si s proizvodnjo filmov še ni pridobil posebnih izkušenj, lahko trdimo, da je Miss Stone uspešna filmska realizacija. Glede zgodovinske vernosti takratnih dogodkov v zvezi z glavno junakinjo, pa so mnenja filmskih kritikov in zgodovinarjev hudo deljena.

VREMENSKE NEPRILIKE

in katastrofe povzročajo gorje v svetu

Vremenske neprilike in naravne katastrofe vedno znova spet bičajo ljudi v najrazličnejših krajih našega planeta. V Švici so morali sprazniti vasico Herbriggen, ki ji grozi stena gore Nagelhorna, da jo bo zasula brž ko bo nastopila odjuga. Vseh 300 prebivalcev vasi so evakuirali.

Evropo je v zadnjem času zajela epidemija gripe in v nekaterih deželah je terjala tudi že številne smrtne žrtve. Razen tega je v zadnjem času 25 evropskih držav zajela taka megla, da je bil skoraj ves promet onemogočen ali pa je celo povsem miroval. V Španiji je morje razdejalo nasip in preplavilo vas Rivadelago pri čemer je zgubilo življenje 150 ljudi, 300 ljudi pa je katastrofo preživelo.

V Tunizijo je iz alžirskega dela Sahare vdrlo na milijone kobilic, ki so napadle obširna področja s pridelki. Eden izmed »oblakov kobilic« je bil dolg 50 kilometrov. Tunizijci se boje, da je to šele začetek te hude nadloge.

Poleg številnih katastrof zaradi divjih viharjev, potresov in drugih neprilik, ki terjajo vedno nove žrtve v raznih krajih sveta in zaradi katerih ljudje neizmerno trpijo, pa prav gotovo najbolj trpi 17 milijonov brazilskih kmetov iz sedmih severozahodnih zveznih držav med Rio Pardo in Rio Parnaiba, ker v teh krajih že več mesecev ni padla niti kaplja dežja. Moški, ženske in otroci trumoma kopljejo po izsušenih rečnih strugah in iščejo vodo.

Če jo najdejo, jo dobi vsak pod nadzorstvom državnih uradnikov samo nekaj skodelic. Voda v teh krajih je sedaj dragocenejša od zlata. Na travnikih poginja živina od žeje. Kar je bilo zelenega se je že zdavnaj posušilo.

Kmetje so se že nehali ozirati proti brezoblačnemu nebu in začeli zapuščati področje, ki je veliko kot Francija, Belgija in Švica — okoli 430 tisoč. kvadratnih kilometrov — in se pomikati proti Atlantskemu oceanu. Lakota in žeja jih je prisilila, da so zapustili domača ognjišča. Revščina je velikanska. Mnogi so umrli zaradi lakote, še več pa zaradi žeje. Posebno hudo je za otroke.

Kuga še ni zatrta

Leta 1957 je bilo na svetu le 514 primerov kuge, toda nevarnost te bolezni je še vedno resna.

Po podatkih svetovne zdravstvene organizacije je bilo leta 1957 na vsem svetu le 514 primerov kuge, kljub temu pa so strokovnjaki mnenja, da je nevarnost te bolezni še vedno resna, ker jo razširjajo predvsem miši. Znano je namreč, da so zlasti miši in njihovi paraziti — bolhe — dejanski in najbolj nevarni prenašalci kuge. Zaradi tega so izvedenci te mednarodne organizacije, ki se predvsem ukvarja z borbo proti kugi, sklenili — z namenom, da bi jo povsem zatrli, — na vsem svetu začeti bitko, ki naj povsem zatre te tako nevarne glodalce. Strokovnjaki so mnenja, da je to dosegljivo tudi v velikem obsegu, kakor to dokazujejo že doseženi uspehi na Srednjem vzhodu, v Iranu, v Indiji in v Indoneziji. Gre seveda za to, da se s sistematičnim proučevanjem ugotovi, katere vrste miši so bolj podvržene kugi in zato bolj primerne, da jo prenesejo na človeka.

ZA RAZVEDRILO

V vlaku: »Oprostite gospod, toda dim vaše cigare me grozno moti. Bi hoteli odpreti okno?«

KRIŽANKA ŠT. 4

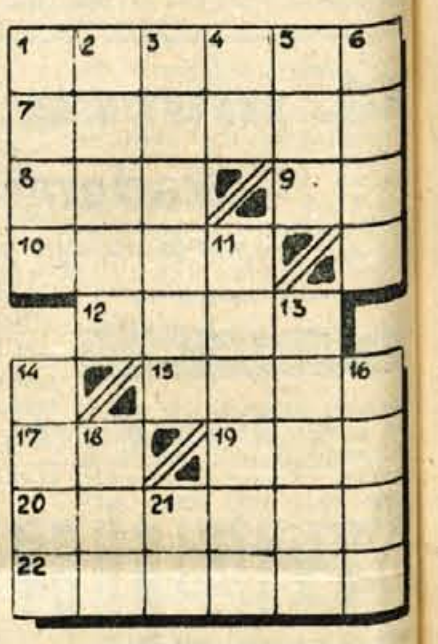

Vodoravno: 1. slika, videz; 7. gnusen; 8. pregovor; 9. SD; 10. moško ime; 12. njima; 15. dvigalo; 17. AP; 19. siv; 20. puščava v Severni Afriki; 22. motim, zaviram.

Navpično: 1. znojnica; 2. gorenje s plamenom; 3. stopica; 4. reka v Sibiriji; 5. srd, jeza; 6. južnoameriško pogorje; 11. poslanec, oglednik; 13. dogodek; 14. zanka; 16. hlod namenjen za gradnjo; 18. domača ptica; 21. medmet.

REŠITEV KRIŽANKE ŠT. 3

Vodoravno: 1. Kanada; 6. adut, 7. rod; 8. ho; 9. imun; 11. batini; 13. Ilir; 14. ni; 15. Ita; 17. stot; 18. apniti.

Navpično: 1. karabinka 2. Ado; 3. nuditi; 4. at; 5. abonirati; 8. Hun; 10. mir; 12. ali; 16. TOT; 17. S(tojan) N(ovaković).

O človeku

DOSLEJ NAJMANJŠI človek na svetu je bil Walter Böhning, ki je umrl v 48. letu starosti v Delmenhorstu v Nemčiji. Visok je bil komaj 52 centimetrov!

NAJTEŽJI ČLOKEK na svetu, ki še živi, je Robert Earl Hughes iz Illinoisa (ZDA). Star je komaj 28 let, tehta pa 442 kilogramov! Slike in članki o težjih ljudeh od njega, ki se večkrat pojavljajo po časopisih, so običajno nepotrjene senzacije.

OMENJENI HUGHENS je hkrati tudi človek, ki ima še en svetovni »rekord«: okoli pasu ga doslej menda še nihče ni prekosil!

PO ZANESLJIVIH podatkih iz zgodovine medicine je najtežji otrok, ki se je rodil doslej nas vetu, tehtal takoj po porodu 10,5 kg! Ta otrok se je rodil 1879. leta v Novi Škotski v ZDA, njegova mati pa je bila Anna Bates. Novorojenček je bil ob porodu dolg 76 cm, njegova mati — tudi »velikanka« — pa je bila visoka 227 cm!

NAJVEČ OTROK je doslej rodila Rusinja Fedorova Vasilet; pri 27 porodih je rodila vsega skupaj 69 otrok — 16-krat dvojčke, 7-krat trojčke in kar 4-krat četvorčke! Njen primer je preiskalo več zdravniških komisij in vse so ugotovile, da so navedeni podatki točni.

MEDICINSKA ZNANOST pozna doslej vsega le štiri primere, da so se rodili šestorčki. V vseh primerih pa so novorojenčki živeli komaj po nekaj ur ali največ nekaj dni.

V DEŽELAH KJER je dovoljeno mnogoženstvo, je težko izračunati število potomcev v družinah. V deželah, kjer je uzakonjena monogamija, pa ima »rekord« v številu potomstva Mary Honywood iz Anglije, ki je umrla 16. maja 1920. leta v 92. letu starosti. Dokazano je, da je imela 16 otrok, 114 vnukov, 228 pravnukov in 9 prapravnukov. Vsega skupaj torej kar 367 potomcev!

ROMAN II. del 8

VIGENCI

Mimi Malenšek Konič

Sicer pa je tudi vse drugo iz tistih let postajalo legenda in dobivalo drugačno, lepšo obliko. Pretepi s Kamnogoričani, pustne šeme, kovaške nedelje, kovaški bal in Španov Johan, ki je napajal kobilo z vinom in divjal s fanti na zapravljivcu od vasi do vasi — vse to je bilo tako imenitno, da so mladi skomigali z rameni in se smejali starcem, ki so hvalili nekdanje čase. — Pravzaprav pa je bilo res lepo, je pomislil Dominik, nikomur ni prihajalo na misel, da bi ustanavljal trgovsko družbo! — Za trenutek mu je bilo žal po časih, ko se je dan za dnem spoprijemal za življenje in se bil za obstoj.

Zraven Johana je videl Rotarja, preudarnega mojstra pri štiridesetih, ki je malo očetovo dediščino znal tako dobro obračati, da so ga zadnja leta že prištevali med trške bogatince. Potem pa Majdnik in Rogovilc. In Šmitek in Hafner — tadva pa tudi v Družbi ne bosta dosti pomenila.

Filip Hetori je prišel šele ob devetih. Sedel je za mizo, visok in gosposki, čimdalje bolj podoben staremu Hetoriju, in odložil klobuk z znamenitim gamsovim repom, ki ga je poznal že vsak otrok v Kropi. Važno je odprl listnico in razgrnil po mizi pravila delniških družb.

Dominik je napeto poslušal njegove besede. Delniška družba sem in tja, konkurenca, reklama... kako ti to govori! Najlaže bi ga po zobeh! In tepci mu prikimavajo!

»Brez družbe se bomo zadušili...«

Dominik se je hudobno posmehnil Hetoriju naravnost v oči in zaničljivo skomignil z rameni. »Morebiti nekateri,« je rekel počasi.

Hetori mu je vrnil strupen pogled, medtem, ko si je malomarno prižigal viržinko. »Vsi!« je rekel. »Kranjska industrijska na Savi nas bo zadušila!«

»In ti se boš kosal z njo?« je izzival Dominik. »Oni imajo milijone!«

»Tjaaa, milijone... Ali se bomo zato kar tako pustili uničiti?« je s težkim, počasnim glasom rekel Johan.

Dominik je utihnil. Spomnil se je blaga, ki mu je obležalo v skladišču, spomnil se na tristo kron primanjkljaja v lanskem letu. Nobena reč ne gre več, niti osi za vozove, ki jih je zmeraj lahko prodal! — Dominik je mahoma razumel, da je Družba res tisto, kar bi jih lahko rešilo, vendar pa on ni mogel delati s Španom in Hetorijem. Samo to je...

Hetori je premetaval cigareto iz enega ustnega kotička v drugega in vneto razlagal pravila. Poslušali so ga z mirnimi, negibnimi obrazi. Rogovilc se je kradoma ozrl na Dominika in ta mu je prikimal. To je Rogovilca opogumilo, da se je začel vtikati Hetoriju v besedo. Hetori je začutil, da ga Rogovilc lovi in je zgrabil naravnost.

»Kaj pa se lovíš okrog oglov, Rogovilc?« je rekel. »Mar bi odkrito povedal, kaj misliš! Ne zaupaš, to je! Ampak — kdo bo gospodaril? Mi vsi! Vsak krajcar bo zapisan! Vsak bo lahko pregledal račune!«

»Deleži so previsoki,« je izmencal Rogovilc. »Po tri tisoč! Zakaj ne raje po tisoč? Več bi se jih našlo.«

Dominik se je namuznil. Johan in Hetori sta se spogledala. Potem je Johan izmomljal:

»Ali bi rad vso trško beračijo spravil v Družbo?«

Rogovilc je utihnil. Zares, to bi bilo neumno! Saj gre vendar zato, da se združijo veliki podjetniki.

Dominik je prežeče vprašal:

»Kako pa bi delali? Kje? Ali skupaj?«

Hetori je zmajal z glavo. »Družba bo razdeljevala naročila. Kdor bo imel večji delež, bo dobil večji delež naročil.«

Dominik se je zasmejal. »Aha... To se pravi... Družba bosta pravzaprav ti in Johan.«

»Kaaj?«

Hetori in Johan sta hkrati preteče vstala. Dominik se je udobno naslonil na stolu in sprožil roke po mizi. »Kaj pa se naraščata?« je vprašal izzivalno. »Ali morebiti nisem kaj prav povedal?« Čutil je, kako šest parov oči nezaupljivo bolšči vanj in se je obrnil k možem. »Pamet, pamet,« je rekel. »Premislite! Jaz ne priložim niti groša!«

Johan je položil težko, mesnato roko po mizi in s podplutimi očmi pogledal mojstre.

»Kar poslušajte ga! Jaz pa sam podpišem deset tisoč!«

»Jaz šest,« je naglo pristavil Hetori.

Kovači so bili osupli. Visoke vsote so jih zmedle. Dominik je začutil, da popuščajo.

»No, pa,« je rekel. »Jaz ne bom! V španoviji še pes crkne!«

Spet je slonel na stolu in čakal. Zviška je gledal može, zaničeval jih je. Kakšni možje so to? Šeme! Toda Rotar zraven njega je rekel:

»Dominik ima morebiti v tem in onem prav. Kljub temu pa — tri tisoč!«

Za njim se je oglasil Majdnik s tremi tisoči. Rogovilc, Hafner in Šmitek so molčali in v zadregi segali po kozarcih. Šmitek se je čez čas nagnil k Dominiku.

»Torej res ne boš?«

»Nisem pobral denarja na cesti, da bi ga vrgel v veter!«

»Potem ga tudi jaz ne bom.« Šmitek je vstal, kakor bi že hotel iti.

Johan in Hetori sta se spet spogledala. Dominik, ki je to videl, se je v sebi žolčno smejal. Kajpak, na njegov denar računata! Eh, neslo ju je!

»Ti,« je rekel Hetori, »premisli, da ti ne bo pozneje žal!«